

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

พระวุฒิชัย ฌาณชโย (เกศภิญโญมณี)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระวุฒิชัย ญาณชโย (เกศภิญโญมณี)**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**ดร. ฐากูร หอมกลิ่น**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทฺธิสิริ)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์พิเศษ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(ดร. ฐากูร หอมกลิ่น)

กรรมการ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปราณีต)

กรรมการ .....

(ดร. สมภพ ระงับทุกข์)

กรรมการ .....

(ดร. เกษฎา ผาทอง)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Topic	:	An Affect of Political Participation of Peoples in Bang Khun Thian Sub-district, Chom Thong district, Bangkok to the Local Government
Student's Name	:	Phra Wuttichai Yanachayo (Ketpinyomanee)
Degree Sought	:	Master of Political Science
Academic Year	:	2023
Advisor	:	Dr. Thakul Homklin

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Political Science.

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Thematic Committee :

Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

Member (Advisor) .....
(Dr. Thakul Homklin)

Member .....
(Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet)

Member .....
(Dr. Sompop Rangubtook)

Member .....
(Dr. Ketsada Phathong)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

พระวุฒิชัย ฌาณชโย (เกศภิญโญมณี)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

AN AFFECT OF POLITICAL PARTICIPATION OF PEOPLES IN BANG KHUN THIAN SUB-DISTRICT, CHOM THONG DISTRICT, BANGKOK TO THE LOCAL GOVERNMENT

PHRAWUTTICHAI ÑANAJAYO (KETPINYOMANEE)

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT

FOR THE MASTER DEGREE OF POLITICAL SCIENCE

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2023

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร**

ชื่อนักศึกษา : **พระวุฒิชัย ญาณชโย (เกศภิญโญมณี)**

ชื่อปริญญา : **รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**

พุทธศักราช : **2566**

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : **ดร. ฐากูร หอมกลิ่น**

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ และแนวทางของประชาชนที่มีผลต่อ การบริหารงานท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน ซึ่งได้จากการกำหนดโดยใช้สูตรของ ทาโร่ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ความร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และสถิติอนุมานได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test or One-Way Anova) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

ผลวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก รองลงมา ระดับปานกลางได้แก่ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน สถานภาพสมรส และ รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ควรมีการประชาสัมพันธ์นโยบายการทำงานเกี่ยวกับผลการทำงาน ผลการประมูล หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่แสดงถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้

3.2 ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารการเลือกตั้ง และควรมีเวทีเพื่อให้ประชาชนได้รับฟังนโยบายของผู้สมัคร และให้ ผู้สมัครได้มาปราศรัยอย่างเท่าเทียมกัน

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรมีการจัดทำแบบสอบถามประชาวิจารณ์เพื่อรับฟังหรือรับข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นของประชาชนที่มาติดต่อราชการ รวมถึงเปิดช่องทางให้ประชาชนได้แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การเมือง การบริหารท้องถิ่น

ABSTRACT

Thesis Topic	:	**An Affect of Political Participation of Peoples in Bang Khun Thian sub-district, Chom Thong district, Bangkok to the Local Government**
Student's Name	:	**Phra Wuttichai Ñanajayo (Ketpinyomanee)**
Degree Sought	:	**Master of Political Sciences**
Anno Domini	:	**2023**
Adviser	:	**Dr. Thakul Homklin**

The objectives of this research were 1) To study political participation of the people affecting local administration in Bang Khun Thian sub-district, Chom Thong District, Bangkok. 2) To compare political participation with local administration in Bang Khun Thian sub-district, Chom Thong District, Bangkok.3) To study the recommendations and people' s approaches that affect local administration in Bang Khun Thian sub-district, Chom Thong District, Bangkok. This is quantitative research. A sample of 396 people was determined by using Taro Yamane's formula. The research tool was a questionnaire. The statistics used for analysis were frequency, percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.). Inferential statistics were t-test, F-test or One-Way Anova. If there was a statistically significant difference at 0.05, the difference was tested. Averaged in pairs by means of LSD (Least Significant Difference).

The results from research indicated the following :

1. people political participation affecting local administration in Bang Khun Thian sub-district, Chom Thong district, Bangkok. The overall level is moderate. When considering each side, it was found that the exercise of voting rights Has a high rating. Medium level, including Political news monitoring and participation in political activities.

2. People with different genders, ages, educational levels, and occupations had different opinions about political participation, and police with different marital status and income had different opinions about political participation no difference.

3. Suggestions

3.1 Political news monitoring: Should be work performance policies should be publicized, auction results or other information showing transparency and verifiability.

3.2 Exercising the right to Vote: There should be public relations to disseminate election news, and there should be a platform for the public to hear the policies of the candidates and allow candidates to speak equally.

3.3 Participate in political activities: There should be a public criticism questionnaire to listen to or receive suggestions and opinions of people who come to contact the government by opening a channel for the public to report information about various corruption systematically.

Keywords: participation, politics, local administration

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้เนื่องจากได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจากหลาย ๆ ฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ฐากูร หอมกลิ่น ผู้ซึ่งสละเวลามาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของงานวิจัยฉบับนี้ โดยให้คำปรึกษางานวิจัยฉบับนี้อย่างดีโดยละเอียด และขอบคุณคณะกรรมการผู้สอบสารนิพนธ์ทุกท่านที่ให้ข้อแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ทุกท่านที่ช่วยประสานงานในการสอบงานวิจัยและจัดทำงานวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณกำลังใจจากบิดา มารดา ที่มอบให้แก่ผู้ทำวิจัย ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถาม ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามงานวิจัยนี้ ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจและบุคคลทั่วไป ไม่มากก็น้อย หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับและขออภัยเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

พระวุฒิชัย ญาณชโย (เกศภิญโญมณี)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ช
กิตติกรรมประกาศ ..... ฌ
สารบัญ..... ญ
สารบัญตาราง ..... ฐ
สารบัญภาพ..... ณ
บทที่ 1 บทนำ..... **1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1
1.2 คำถามการวิจัย 3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา..... 3
1.4 สมมติฐานการวิจัย..... 3
1.5 ขอบเขตในการวิจัย..... 4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5
บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... **6**
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง..... 6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น..... 34
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง..... 34
2.4 บริบทพื้นที่..... 48
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 49
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 52
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา..... **53**
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 54
3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 54
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	54
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล	56
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	57
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	**59**
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	60
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	63
ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร	75
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**77**
5.1 สรุปผลการวิจัย	77
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	79
5.3 ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	**84**

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	**89**
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)	90
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	99
ประวัติผู้เขียน	**106**

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	64
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	64
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	65
4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	65
4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	66
4.6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้	66
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ โดยรวม	67
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	67
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	70
4.10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	72
4.11	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามเพศ	74
4.12	แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามอายุ	74
4.13	แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่	75
4.14	แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามสถานภาพสมรส	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.15 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามระดับการศึกษา..... 76

4.16 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่..... 76

4.17 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามอาชีพ..... 77

4.18 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่..... 77

4.19 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามรายได้..... 78

4.20 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง..... 78

4.21 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง..... 79

4.22 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง..... 79

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 55

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยนำหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย มาใช้ในการปกครองประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เพื่อให้อำนาจการปกครองเป็นของประชาชน ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ มีความเสมอภาค ในการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีปรากฏให้เห็นอยู่หลายแบบ ไม่ว่าจะเป็นแบบ 2 ส่วน คือ ส่วนกลางและท้องถิ่น สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 บัญญัติให้การบริหารราชการแผ่นดินแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ บริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในส่วนของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (พรบ.ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน, 2545) คือการแบ่งแยกหน่วยการปกครองออกไปจากส่วนกลาง โดยใช้หลักการกระจายอำนาจการปกครอง และให้หน่วยการปกครองที่จัดตั้งขึ้นนั้นมีอำนาจอิสระในการดำเนินกิจการภายในท้องถิ่นของตนได้ และสอดคล้องกับหลักการปกครองตนเอง การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2553 ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง คือ รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำบริหารสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ส่วนราชการท้องถิ่นของไทยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วไปทั่วประเทศทุกจังหวัด มี 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และ การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีการบริหารจัดการไม่เหมือนกับรูปแบบทั่วไป จะมีขึ้นเป็นกรณี ๆ ไป ส่วนใหญ่จะเป็นเขตเมืองใหญ่ เช่น เมืองหลวง หรือ เมืองท่องเที่ยว ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะใช้รูปแบบทั่วไปมาใช้ในการปกครอง (โกวิทย์ พวงงาม, 2552)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของประชาชนที่ต้องการจะมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว หรือมีอย่างต่อเนื่อง การผลักดันเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการทางการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตย การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ง่ายและรวดเร็วที่สุด คือการใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว ผู้ศึกษาได้พบประเด็นปัญหาที่สำคัญบางประการเช่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะส่งผลต่อการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกสมาชิก หรือตัวแทนเข้ามาบริหารท้องถิ่นในการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชนโดยส่วนใหญ่จะติดตามข่าวสารเพียงด้านเดียว ประชาชน

ขาดการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนมีข้อจำกัดในการเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกผู้แทนของตน ยังคงมีทัศนคติว่าผู้แทนคือเจ้านายของประชาชน มีความจงรักภักดีต่อผู้ที่สนับสนุนหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน การที่ประชาชนไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือการเข้าร่วมทางการเมืองกับกลุ่มพรรคการเมืองที่ตนสนใจเพียงเท่านั้น อาจไม่ได้มอบภาพรวมของท้องถิ่น

ในระบบการเมืองประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายรูปแบบ ทุกรูปแบบเป็นเรื่องของการสมัครใจปราศจากการบังคับ อาจมีตั้งแต่รูปแบบเล็ก ๆ เช่น ประชาชนได้ติดตามข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายทางการเมือง ไปจนถึงรูปแบบที่มีน้ำหนักกว้างขวางเช่น การเข้าร่วมกิจการทางการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมประท้วง ตลอดจนสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2554) การสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองจะประสบความสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการต่าง ๆ สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือของประชาชน ในการศึกษาครั้งนี้สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยที่ได้ใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนางานขององค์กร โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมพัฒนาชุมชน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ทั้งยังให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน และสร้างความเจริญด้านการพัฒนาในทิศทางที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมในภาพรวมของประเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะ ประชาชนในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประชาชนจำนวนมากกว่า 35,000คน ประชาชนในเขตพื้นที่ส่วนหนึ่งไม่ได้รับข่าวสาร และความรู้เรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานของท้องถิ่นเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองซึ่งท้องถิ่นอาจไม่ได้จัดกิจกรรมหรือข่าวสารแก่ประชาชน การวิจัยครั้งนี้จึงสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนางานขององค์กร สนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมพัฒนาชุมชนและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน เพื่อให้ชุมชนได้ประโยชน์มากที่สุด

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด

1.2.2 ประชาชนจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาขนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไร

1.2.3 ประชาชนมีข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.3.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ประชาชนที่มีเพศที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

1.4.2 ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

1.4.3 ประชาชนที่มีสถานภาพที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

1.4.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

1.4.5 ประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

1.4.6 ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากร ได้แก่ จำนวนประชากรที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ในเขตพื้นที่แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 35,073 คน (งานทะเบียน สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2564)

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 396 คน โดยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร ตามสูตรของ (Taro Yamane,1973)

1.5.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.5.2.1 ขอบเขตด้านตัวแปรต้น ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

1.5.2.2 ขอบเขตด้านตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น เฉพาะในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่การติดตามข่าวสารทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ เขตพื้นที่แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 5,789 ตร.กม. โดยมีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองคือ ทิศเหนือ ติดต่อเขตภาษีเจริญ ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงจอมทอง เขตจอมทอง ทิศใต้ติดต่อกับแขวงจอมทอง เขตจอมทอง แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน และแขวงคลองบางบอน เขตบางบอน และทิศตะวันตก ติดต่อกับแขวงคลองบางพราน เขตบางบอน และแขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม 2566

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดศัพท์เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

1.6.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทในกระบวนการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง

1.6.2 ประชาชน หมายถึง ประชาชนเฉพาะในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ปรากฏชื่อในทะเบียนบ้านในพุทธศักราช 2564 และมีอายุ 18 ปีขึ้นไป

1.6.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารท้องถิ่น หมายถึง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างที่วิจัย เฉพาะการมีส่วนร่วมกิจกรรมการเมืองในระดับท้องถิ่น

1.6.4 การติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การติดตามข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.6.5 การใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกองค์กรส่วนท้องถิ่นเขตพื้นที่แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.6.6 การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หมายถึง การร่วมกิจกรรมทุกชนิดทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเขตพื้นที่แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.7.2 ทราบผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.7.3 ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.7.4 นำผลการวิจัยเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง

2.4 บริบทพื้นที่

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1.1 ความหมายของการเมือง

คำว่า การเมือง มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมาย แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ การเมืองจะต้องมีลักษณะที่เป็นกิจกรรมหรือกระบวนการดังจะยกตัวอย่างของคำว่าการเมือง พอสังเขป ดังนี้

การเมือง (Politics) มาจากรากศัพท์ภาษากรีก หมายถึง ศิลปะในการปกครองรัฐในยุคแรก ๆ นั้นความหมายนี้ อาจสมบูรณ์เพียงพอเพราะการรวมกลุ่มในยุคนั้นเป็นการรวมกลุ่มชนขนาดเล็ก ๆ และกลุ่มชนนั้นยังแบ่งออกเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายผู้ปกครองและฝ่ายที่ถูกปกครอง ซึ่งได้แก่ประชาชนส่วนใหญ่ของรัฐ การเมืองจึงเป็นเรื่องของพันธะ หรือความสัมพันธ์ ของกลุ่มบุคคลทั้งสองฝ่าย

พรรณธิดา เหล่าวงค์ศักดิ์ (2545 : 40) ได้ให้ความหมายของคำว่า การเมือง หมายถึง การจัดสรรอำนาจและผลประโยชน์ จำเป็นต้องดำเนินควบคู่กันลักษณะการเมืองของไทยเป็นแบบศูนย์อำนาจ อยู่ที่ส่วนกลางมิได้กระจายไปในส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่นหรือแม้ว่าจะมีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตามอำนาจการตัดสินใจยังอยู่ในมือของข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลางอำนาจการจัดสรรประโยชน์จึงตกอยู่กับคนส่วนบนของโครงสร้าง โดยที่คนส่วนกลางไม่สามารถได้รับผลประโยชน์นั้นอย่างเสมอภาคเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม

เสกสรร ประเสริฐกุล (2548) ได้ให้ความหมายของคำว่า การเมือง คือ กระบวนการจัดสรรผลประโยชน์และสิ่งมีค่าทางสังคม โดยผ่านวิธีการใช้อำนาจทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ผลประโยชน์และสิ่งมีค่าทางสังคมดังกล่าว อาจจะมีตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติ ไปจนถึงยศบรรดาศักดิ์ กระทั่งกฎระเบียบและนโยบายที่เอื้อให้บางส่วนได้รับผลประโยชน์ และบางส่วนสูญเสียผลประโยชน์ ฯลฯ สิ่งใดที่ได้มาหรือเสียไปโดยไม่ผ่านกระบวนการใช้อำนาจ อาจจะไม่ถือเป็นเรื่องของการเมือง

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539) ได้ให้ความหมายของคำว่า การเมือง เป็นการต่อสู้ช่วงชิง การรักษาไว้ และการใช้อำนาจทางการเมืองโดยที่อำนาจทางการเมืองหมายถึง อำนาจในการที่จะวางนโยบายการบริหารประเทศหรือสังคมอำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และอำนาจที่จะใช้ข้าราชการ งบประมาณหรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การมองการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ (Power approach)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การเมืองหมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อที่จะกำหนดแนวทาง ข้อบังคับ หรือ นโยบายให้คนในสังคมปฏิบัติตามและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข เป็นกิจกรรมทางการปกครองหรือการที่เกี่ยวข้องกับรัฐ แผ่นดิน เพื่อจัดระเบียบความสัมพันธ์ภายในรัฐระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง

2.1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองและมีความจำเป็นสำหรับการเมืองเกือบทุกระบบ ทั้งนี้เป็นเพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ที่ดำรงอยู่ของในระบบการเมืองอย่างมิอาจปฏิเสธได้ในทำนองเดียวกันกับวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นแบบแผนความประพฤติหรือเป็นมูลเหตุภายใน อันส่งผลต่อการแสดงออกทางการเมืองของบุคคล

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายท่าน ดังนี้

คำว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก เพราะเป็นคำที่แสดงความหมายได้ครอบคลุมถึงกิจกรรมทางการเมืองทุกชนิดที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพลเมืองกับสถาบันทางการเมืองภายในรัฐ ทั้งในการเมืองระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

อย่างไรก็ตาม ในส่วนที่เกี่ยวกับความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น นักรัฐศาสตร์หลายท่านทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้ให้ความหมายไว้อย่างกว้างขวางหลายความคิดเห็นซึ่งยังไม่มีการสรุปความหมายที่ชัดเจนของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คำนิยามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจมีดังนี้

แมคคลอสกี้ (McClosky, 1986 อ้างถึงใน พิพัฒน์ มนัสเสวี, 2552) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดนโยบายสาธารณะโดยการกระทำ

นั้นอาจกระทำโดยตรงหรือทางอ้อมก็ได้ กิจกรรมเหล่านี้ ประกอบด้วย การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมชุมชนทางการเมือง การให้ความสนับสนุนทางการเมือง และการติดต่อสัมพันธ์กับผู้แทนราษฎร ส่วนกิจกรรมทางการเมือง

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2546) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าหมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา การเข้าไปมีเสียงในการกำหนดนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นนโยบายใหม่ในครั้งต่อไปด้วย

ในทัศนะของนักรัฐศาสตร์ตะวันตก ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มักได้รับการกล่าวถึงไม่น้อย ได้แก่ การให้ความหมายเชิงการจำแนกประเภทการมีส่วนร่วมทางการเมือง เวนเนอร์ (Weinner) ในบทความเรื่อง “Political Participation : Crisis of the Political Process” ซึ่งเวนเนอร์ได้ทำการรวบรวมความหมายของคำดังกล่าวตามที่ปรากฏจากทัศนะของนักวิชาการที่หลากหลายเอาไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำเพื่อสนับสนุนหรือเรียกร้องกับผู้นำของรัฐบาลในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการก็ได้ เช่น การชุมนุมคัดค้านหรือสนับสนุนการกระทำของรัฐบาล การออกเสียงประชามติ หรือการวัดมติมหาชน หรือการทำโพลล์สำรวจความคิดเห็น (Polling) อันจะมีผลต่อการคัดค้านหรือสนับสนุนการทำงานของรัฐบาลและสร้างความชอบธรรมให้แก่รัฐบาล

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐบาลหรือการเลือกผู้นำรัฐบาล เช่น การที่สื่อและประชาชนแสดงความเห็นหรือวิพากษ์การทำงานของรัฐบาลหรือการปรับคณะรัฐมนตรี

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำของพลเมืองของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การร่วมกับชุมนุมและการยื่นข้อเรียกร้องในเรื่องต่าง ๆ โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำอันแสดงถึงความรู้สึกแปลกแยก (Alicdnation) ที่ทำให้บุคคลขาดความสนใจ หรือขนาดการกระทำที่เป็นการปฏิสัมพันธ์กับระบบการเมืองซึ่งการที่ไม่กระทำอันมาจากการมีความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองนั้นอาจก่อให้เกิดผลทางการเมืองตามมา แต่ต้องพิจารณาให้ได้ว่าการไม่กระทำการอันใดเกิดจากความรู้สึกแปลกแยกเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการที่บุคคลไม่กระทำการในกรณีอื่นใดเป็นการมีส่วนร่วม

5. การมีส่วนร่วมโดยมีตัวแทน (Representative) ซึ่งประชาชนต้องออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนเพื่อมาทำหน้าที่แทนตน ตามระบอบประชาธิปไตยทางตรงก็เห็นว่าการมีส่วนร่วมแบบตัวแทนเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น

6. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำที่แสดงออกถึงความตื่นตัวทางการเมืองทั้งที่เป็นการตื่นตัวมาก และตื่นตัวน้อย เช่น ผู้รับสมัครเลือกตั้งหรือผู้ที่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ผู้ที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงแต่ก็ชอบวิพากษ์วิจารณ์หรือถกเถียงเรื่องการบ้านการเมืองกับเพื่อนบ้าน หรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือผู้สนใจติดตามข่าวสารทางการเมืองเป็นครั้งคราว ซึ่งรวมไปถึงการกระทำการเมืองที่ใช้ความรุนแรงด้วย เช่น การรับสมัครเลือกตั้งการติดตามข่าวสารทางการเมือง การต่อจลาจลสร้างความวุ่นวาย หรือการก่ออาชญากรรมทางการเมืองเป็นต้น

7. การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำที่ประสงค์จะมีอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมืองและการมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการและดำเนินการของข้าราชการได้ด้วย

8. การมีส่วนร่วมทางการเมืองมิใช่เป็นการดำเนินการที่มีผลกระทบต่อการเมืองในระดับชาติเท่านั้น แต่เป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบทั้งต่อการเมืองในระดับชาติ และการเมืองระดับท้องถิ่น

9. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการปฏิบัติทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่อาจต่างกันได้ตามกาลเวลา และสถานที่ เช่น วันหนึ่งการกระทำหนึ่งอาจจะนับเป็นการมีส่วนร่วมแต่ในอีกวันเวลาหนึ่งอาจจะไม่เป็น หรือในพื้นที่หนึ่งอาจถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ในอีกพื้นที่หนึ่งอาจไม่ เช่น วันหนึ่งการกระทำอาจจะนับเป็นการมีส่วนร่วม แต่ในอีกวันเวลาหนึ่งอาจจะไม่เป็น หรือในพื้นที่หนึ่งอาจถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ในอีกพื้นที่หนึ่งอาจไม่ถือว่าเป็นก็ได้

นี และเวอร์บา (Nie & Verba, 1975 อ้างถึงใน มยุรี ถนอมสุข, 2554 : 35) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมืองเคลื่อนไหวร่วมกันกับพรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันทางการเมือง กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมือง หรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกิจกรรมทางการเมือง

เวนเนอร์ (Weinnerm, 1971 อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน, (2541 : 77-78) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า เป็นการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว หรือไม่ จะใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐหรือต่อการเลือก ผู้นำทาง

การเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติจากข้อสรุปความหมายหรือคำจำกัดความดังกล่าว เวนเนอร์ ได้จำแนกองค์ประกอบย่อยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้

1. จะต้องมีกิจกรรม เช่น มีการพูดคุยหรือร่วมดำเนินการใด ๆ แต่ไม่รวมถึงการมีทัศนคติหรือความรู้สึก
2. จะต้องมีกิจกรรมในลักษณะที่อาสาสมัคร
3. จะต้องมีข้อเลือกหรือทางเลือกที่มากกว่าหนึ่งข้อเสนอ

สถิต นิยมญาติ (2524 : 18) ให้ ทัศนะไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีส่วนทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์ ในแง่ของการช่วยดึงเอาความรู้ ความสามารถพิเศษ (Talents) และทักษะ (Skills) ของคนจำนวนมากออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคม และในอีกประการหนึ่งการให้ประชาชนเป็นจำนวนมากมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ของรัฐ กล่าวได้ว่าคือมรรควิธีช่วยส่งเสริมเสถียรภาพ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมดังกล่าว

สุจิต บุญบงการ (2537 : 11) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระชับว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลมีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล โดยแยกลักษณะที่น่าสนใจไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความหมายในเรื่องกิจกรรม ไม่ใช่ทัศนคติ ไม่ใช่เป็นเรื่องของความคิด ความรู้สึก หรือความเชื่อทางการเมือง แต่ยอมรับว่าทัศนคติทางการเมืองมีผลต่อรูปแบบหรือการแสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่เป็นกิจกรรม

ประการที่สอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้กับบุคคลธรรมดา ส่วนนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองนั้น ถือว่าเป็นบทบาททางการเมือง (Political role)

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ เช่น ถ้านักศึกษาชุมนุมประท้วงในมหาวิทยาลัยเพื่อไล่อธิการบดีจากตำแหน่ง จะไม่ใช่เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง จนกว่านักศึกษาจะใช้การประท้วงนี้กดดันรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมืองให้ช่วยบีบบังคับให้อธิการบดีลาออก ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงควรเป็นเรื่องของความพยายามที่จะมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล สนับสนุนเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาล ปกป้องหรือเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำและสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย สันติหรือรุนแรง ความประสงค์ที่จะผลัดดันรัฐบาลนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่สร้างหรือริเริ่มขึ้นจากตัวผู้ที่มีส่วนร่วมเอง แต่อาจจะมาจากผู้ร่วมอื่นรวมทั้งผู้นำทางการเมืองด้วย

ประการสุดท้าย การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้นำหรือรัฐบาลแต่อย่างใด แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์กดดันรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วน

ร่วมซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลาและทุก ๆ เรื่อง

ทิพาพร พิมพิสุทธิ์ (2521 : 18) ได้ให้ความหมายของการเข้าร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง “การมีส่วนร่วมในการกระทำ (Activity) ของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินนโยบายของรัฐบาลว่า Autonomous Participation และการมีส่วนร่วมซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินนโยบาย โดยทางอ้อมนอกเหนือจากแต่ละบุคคลโดยตรงแล้ว เรียกว่า Mobilized participation

โดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่ประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนา จะโดยสมัครใจหรือไม่สมัครใจ จะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ เพื่อที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติงานของรัฐบาลหรือฝ่ายบริหารทั้งในระดับชาติและดับท้องถิ่น

2.1.2.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หรือในระบอบการเมืองในปัจจุบัน ทั้งในระบอบประชาธิปไตย และระบอบเผด็จการ ทั้งนี้ จากเหตุผลในหลักนิติธรรม ผู้ปกครองในระบอบต่าง ๆ ต่างก็อ้างความชอบธรรมแห่งอำนาจปกครองที่จะทำให้ผู้อยู่ใต้การปกครองยอมรับก็ต่อเมื่อผู้ปกครองเชื่อว่าการใช้อำนาจปกครองนั้น ถูกต้องตามหลักเหตุผลและกฎเกณฑ์ที่กำหนด ฉะนั้น ผู้ปกครองต้องทำให้เห็นว่าตนมิได้ละเมิดกติกาของสังคมและการปกครองอย่างมีเหตุผล

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของระบอบการเมืองแบบตะวันตกนั้น การสร้างระบอบประชาธิปไตยขึ้นมา การมีส่วนร่วมในระยะแรกเป็นการมีส่วนร่วมของตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม จนกระทั่งตัวแทนเหล่านี้จะทำหน้าที่สถาบันทางการเมือง ต่อมาเมื่อมีการขยายสิทธิทางการเมืองกว้างขวางยิ่งขึ้น ระบบตัวแทนจึงได้รับการพัฒนาไปเป็นระบบผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ ทางการเมือง สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ นี้ มีกลไกทางการเมืองของกลุ่มเอง โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งต่อระบบราชการ ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมตะวันออกนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมีความต่อเนื่องและได้รับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช, 2536) สรุปได้ดังนี้

1. รัฐและกลไกของรัฐในสังคมไทยมีบทบาทสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่นำการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอดระยะเวลาอันยาวนาน

2. แม้การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง มีกลุ่มเกิดขึ้นมากมาย แต่ก็เกิดในลักษณะเป็นพหุนิยมทางสังคม (Structural pluralism) ตามความหมายที่แท้จริง

3. สาเหตุสำคัญที่เปลี่ยนแปลงตามข้อ 2 มิได้นำสู่การที่ระบบเปลี่ยนแปลงทางประชาธิปไตยมากขึ้นนั้น ได้แก่ ยังไม่มีชนชั้นกลางที่เป็นอิสระอย่างแท้จริง การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยเกิดขึ้นพร้อมกับการต่อสู้ทางอาวุธและการขยายตัวทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ดังนั้น การพัฒนาทางการเมืองจึงเน้นเสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐ มิใช่เป็นกรรมการที่กำหนดกติกาแข่งขันทางการเมือง แต่เป็นที่ตื่นตัวทางการเมือง มีบทบาททั้งในการกำหนดกติกาทางการเมืองและจัดตั้งกลไกแข่งขันทางการเมืองกับพลังส่วนอื่น ๆ ในสังคม เช่น การพัฒนาประชาธิปไตยทุกระดับ การช่วยกระตุ้นให้มีการแสดงออกซึ่งผลประโยชน์และรวบรวมความภักดี การสนับสนุนและความชอบธรรมระหว่างพลังในระบบราชการ กับพลังนอกระบบราชการที่มีอยู่ตลอดเวลามีลักษณะที่ความขัดแย้งการเผชิญหน้ามีน้อยลง การปรับตัวเพื่อการประนีประนอมขึ้น แต่ยังไม่มีพลังฝ่ายใดที่สามารถกุมอำนาจทางการเมืองได้อย่างเบ็ดเตล็ด

จันทนา สุทธิจารี (2544) กล่าวว่า ประเด็นสำคัญที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมีดังนี้

1. เป็นกิจกรรมของประชาชนที่ได้กำหนดสิทธิตามกฎหมาย โดยเฉพาะสิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการเข้าสมัครพรรคการเมืองเป็นกิจกรรมที่มีอิทธิพลต่อรัฐบาลในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการปกครองโดยเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปกครอง

2. เป็นการสมัครใจที่จะคัดเลือกผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของคณะโดยมีกิจกรรม คือ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การติดต่อหรือสัมพันธ์กับผู้สมัคร การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การช่วยรณรงค์หาเสียง และการที่เข้าสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

3. เป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายในด้านท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น การสมัครเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นโดยความสมัครใจ แต่ต้องอยู่ในกรอบที่กฎหมายกำหนด เช่น การรวมตัวเพื่อคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายของรัฐทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ แต่ทั้งนี้ต้องระวังมิให้เกิดการชักนำเพื่อกำจัดคู่ต่อสู้ทางการเมืองหรือหวังผลประโยชน์ทางการเมืองของคนบางกลุ่มเท่านั้น ดังนั้น การที่ประชาชนจะต้อง

เข้าใจและติดตามสถานการณ์ทางการเมืองอย่างแท้จริงจึงจะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดกับสังคมโดยรวมอย่างแท้จริง

จรูญ สุภาพ (2514 : 331) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบโบราณไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมแบบกรีก (Greek system) วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ ต้องการให้ประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศ ได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง ซึ่งกำหนดให้ประชาชนทั้งนครรัฐประชุมร่วมกันเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และกำหนดนโยบายรวมทั้งกำหนดตัวผู้ปกครองด้วย

2. การมีส่วนร่วมแบบโรมัน (Roman system) การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้ได้กำหนดให้มีสภาขึ้นแทนการประชุมประชาชนทั้งหมด ส่วนอำนาจหน้าที่สภานั้นครอบคลุมเสมือนการปกครองโดยประชาชนโดยตรง

3. การมีส่วนร่วมแบบศักดินา (Feudal system) เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในระหว่างเจ้านายกับไพร่ (Vassal) ที่แต่ละฝ่ายมีหน้าที่ต่อกัน เจ้านาย (Lord) มีหน้าที่ให้ความคุ้มครองและปกครองไพร่ ส่วนไพร่ มีหน้าที่บริการด้านต่าง ๆ ให้เจ้านาย

4. การมีส่วนร่วมแบบสวิส (Swiss system) มีลักษณะสำคัญคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง เช่นเดียวกับระบบกรีก

5. การมทีส่วนร่วมแบบนิวอิงแลนด์ (New England System) มีการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง เช่นเดียวกับแบบสวิส

สำหรับประเทศแรก ที่พยายามปฏิรูปการให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้คือประเทศอังกฤษ เมื่อ ค.ศ.1215 ได้มีการตกลงต่อรองกันระหว่างฝ่ายกษัตริย์กับขุนนางเพื่อให้ฝ่ายกษัตริย์ทรงยินยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบ้านเมืองจนเกิดเอกสารสิทธิแมคนาคาร์ต้าขึ้น ซึ่งเป็นเอกสารที่ยินยอมให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมรัฐบาล ต่อมา โอลิเวอร์ ครอมเวลล์ ได้ดำเนินการใช้กำลังเพื่อประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศได้มีบทบาททางการเมืองจนทำให้เกิดหลักการที่ว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิในการออกเสียงและประชาชนทุกคนมีสิทธิจะมีตัวแทนในสภานิติบัญญัติ และเมื่อเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติในฝรั่งเศส ใน ค.ศ.1789 สิทธิของการเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนจึงขยายออกไปจนทำให้เกิดหลักเสรีภาพ ความเสมอภาคและการนำเอาเจตนารมณ์ของปวงชนมาใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนั้นในสหรัฐอเมริกาก็มีการกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตั้งแต่สมัยที่ แซมมวล อดัมส์ ร่วมกับประชาชนเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองจากอังกฤษ และโทมัสเพน ได้มีส่วนช่วยให้ประชาชนระลึกและสำนึกถึงความสำคัญในการที่จะเข้ามาดำเนินการปกครองตนเอง โดยเริ่มจากระดับท้องถิ่นขยายไปจนระดับชาติ

เกษม อุทยานิน (2516 : 120-121) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงของประชาชนไว้ดังนี้

1. การแสดงประชามติ (Referendum) มีการให้ประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในการพิจารณาและการตัดสินใจที่จะรับหรือไม่รับกฎหมาย ซึ่งจะออกผลบังคับให้แก่ตนที่ผ่านการพิจารณาของสภาเป็นขั้นต้นมาแล้ว ประชามตินี้อาจจะมีทั้งแบบบังคับใช้ ประชาชนต้องแสดงประชามติและไม่บังคับให้ต้องแสดงประชามติก็ได้ ขึ้นอยู่ว่าความจำเป็นมากน้อยเพียงใด

2. การริเริ่มให้เสนอกฎมาย (Initiative) ซึ่งเกิดขึ้นในสวิสเป็นเวลามานานแล้วได้แก่การชุมนุมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเหมือนกับวิธีแบบประชุมชาวเมืองในสหรัฐอเมริกา แต่เป็นการเสนอกฎหมายรูปการจะเป็นการทำคำร้อง และลงมติในบัตรเลือกตั้ง จุดประสงค์ของการริเริ่มให้เสนอกฎหมายนี้ เพื่อให้ประชาชนได้ผ่านกฎหมายบางอย่างไม่ต้องฟังความคิดเห็นของสภา

3. การเลือกออกใหม่ (Recall) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจในการปลดอำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลได้ เมื่อเห็นว่าผู้นั้นไม่ดำเนินการตามความต้องการของประชาชนหรือปฏิบัติตนไม่สมควร แต่จะต้องเป็นตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้ง

4. การร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ (Plebiscite) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ เมื่อรัฐบาลไม่สามารถตัดสินปัญหานั้น ๆ ได้

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง ก็คือการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง โดยเป็นไปตามสิทธิ์ตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญ และการเข้าร่วมต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงประชามติ การเข้าร่วมชุมนุม การเสนอกฎหมาย การเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้แทน และการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ

2.1.2.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จันทนา สุทธิจารี (2544 : 412-414) เสนอความเห็นไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีอยู่หลายรูปแบบ และวิธีการแตกต่างกันไปในแต่ละระบบการเมืองและบริบทของสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ซึ่งอาจแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้ 2 รูปแบบคือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ เป็นส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่มีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำโดยวิธีการที่สำคัญและยอมรับ ใช้ปฏิบัติทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้

1.1 การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด ในทางวิจัยนั้น สามารถวัดระดับ ประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แน่นอน ชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

1.2 การใช้สิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน เช่น การพูดอภิปราย เขียน ในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองประการนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อวิจารณ์ท้วงติง การทำงานของรัฐบาลจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพสนองความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

1.3 การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาล ตามอุดมการณ์ของพรรคการเมือง ส่วนประชาชนที่เข้าสมาชิกพรรคการเมืองในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้วยการรณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมืองได้

1.4 การรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่กลุ่มคนมารวมกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์อาจจะเนื่องด้วยมีอาชีพเดียวกัน มีผลประโยชน์ สอดคล้องกัน หรือมีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งต้องตรงกัน และเป็นการใช้พลังของกลุ่ม แสดงอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

2.1 การเดินขบวนหรือการชุมนุมประท้วง ซึ่งอาจจะเป็นการต่อต้านคัดค้านนโยบายการกระทำของรัฐหรืออาจเป็นการสนับสนุนนโยบายหรือโครงการของรัฐก็ได้

2.2 การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่น การนัดหยุดงาน การงดให้ความร่วมมือกับรัฐบาล ซึ่งเป็นวิธีการแสดงออกของประชาชนที่เป็นการไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐ หรือการปฏิบัติที่ละเมิดต่อกฎหมายโดยอ้างความบกพร่องของรัฐเป็นเหตุการณ์

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2541) ได้กล่าวถึงแบบแผนของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 2 แบบแผนใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระ (Autonomous Political Participation) หมายถึง ลักษณะที่ราษฎรเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใด ๆ ด้วยความพึงพอใจส่วนตัว เป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือได้พินิจ พิเคราะห์โดยใช้วิจารณญาณของตัวเอง มองเห็นประโยชน์ของการเข้าไปมีส่วนร่วมและมองเห็นว่าตนเองสามารถที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้อย่างแท้จริง

2. การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถูกปลุกระดม (Mobilization Political Participation) หมายถึง ลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของราษฎรที่เป็นไปโดยไม่ได้เกิดจากเจตจำนงของเขาเอง แต่เกิดจากผู้อื่นปลุกระดมให้เข้าร่วมในการกระทำกิจกรรม

ทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ โดยการขู่เข็ญ บังคับ ชักจูง หรือใช้อิทธิพลทางวัตถุ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นไปตามที่ผู้ปลุกระดมต้องการ

นี และเวรอ์บา (Nie and Verba, 1975 อ้างถึงใน มยุรี ถนอมสุข, 2554 : 35) รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกรูปแบบและกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะกว้างและชัดเจนไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) ซึ่งเห็นว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้ประชาชนมีอิทธิพลเหนือผู้นำ เพราะทำให้ผู้นำจำเป็นต้องปรับปรุงนโยบายเพื่อคะแนนเสียงของตน แต่ละคะแนนดังกล่าวนี้คือ ความเห็นเกี่ยวกับความชื่นชมของพลเมืองที่มีต่อผู้นำได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น เพราะเป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงการลงคะแนนเสียงจากผู้สมัครคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งเท่านั้น มิได้แสดงความชื่นชอบเป็นพิเศษ สำหรับขอบเขตของผลผลิตของการเลือกตั้งนั้นกวางขวางมาก และมีอิทธิพลเหนือผลเมืองทั้งหมด เพราะการชื่นชอบของพลเมืองและแรงกดดันทำให้คะแนนเสียงเป็นเสมือนอาวุธที่มีอำนาจควบคุมรัฐบาล

2. กิจกรรมรณรงค์หาเสียง (Campaign Activity) ซึ่งพบว่า การที่พลเมืองได้มีส่วนร่วมในการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนั้น ทำให้สามารถเพิ่มอิทธิพลเหนือผลการเลือกตั้งได้ โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครคนใดคนหนึ่งไว้ก่อน และมีอิทธิพลต่อผู้นำไว้เช่นเดียวกับกิจกรรมการลงคะแนนเสียง ผลผลิตของการณรงค์หาเสียงนำไปสู่ความขัดแย้งได้ และกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยาก และต้องการความคิดริเริ่มมากกว่าการลงคะแนนเสียง สำหรับขอบเขตของกิจกรรมณรงค์หาเสียงได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียง การทำงานอย่างกระตือรือร้นเพื่อพรรคการเมือง ตลอดจนการร่วมประชุมสัมมนาทางการเมือง และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

3. การติดต่อในฐานะของพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบนี้หมายถึง การติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งเป็นการกระทำตามลำพังโดยตัดสินใจเกี่ยวกับเวลา เป้าหมาย และเนื้อหาสาระของการเข้ามีส่วนร่วมเอง การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้สามารถลดความคาดหวังในผลประโยชน์ได้มาก เนื่องจากบุคคลสามารถตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะติดต่อโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ภายใต้สภาพแวดล้อมนั้น ๆ แต่ในด้านอิทธิพลที่มีต่อรัฐบาล มีเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นการกระทำของคนจำนวนน้อย กิจกรรมดังกล่าวมักไม่มีความขัดแย้งโดยตรงกับบุคคลอื่น ๆ และต้องการความคิดริเริ่มค่อนข้างมาก สำหรับขอบเขตของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะ เช่น ปัญหาครอบครัวหรือปัญหาส่วนตัว การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นระดับพิเศษ ในเรื่องปัญหาสังคม เช่น ปัญหาอาชญากรรม หรือการบริหารงานของรัฐบาลท้องถิ่นเป็นต้น

4. การร่วมกิจกรรมของชุมนุมหรือองค์การทางสังคม (Cooperative Activity) ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ คือ การกระทำรวมกันเป็นกลุ่มหรือกลุ่มองค์กร ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม เพื่อที่จะมีอิทธิพลเหนือการดำเนินงานของรัฐบาล การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นเวลาใดก็ได้ และจะเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มใดก็ได้ นอกจากนี้อาจเป็นการกระทำร่วมกันในกิจกรรมภายในองค์การที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมากกว่ารูปแบบที่ 3 เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วมและอาจมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่ร่วมมือกันนี้ต้องการความคิดริเริ่มเช่นกัน สำหรับขอบเขตของกิจกรรมที่ร่วมมือกันนี้ ได้แก่ การทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาท้องถิ่น การตั้งกลุ่มทำงานเพื่อท้องถิ่น และเป็นสมาชิกที่มีบทบาทแก้ปัญหาชุมชน การติดต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นร่วมกับคนอื่น ๆ การติดต่อเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับสังคม

ฮินติงตัน และเนลสัน (Huntington & Nelson, 1992 อ้างถึงใน ชรินทร ประสมสุข, 2560 : 25) ได้จัดแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยจัดแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral Activity) หมายถึง กิจกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งทุกรูปแบบ

2. การลอบบี้ (Lobby) หมายถึง ความพยายามของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกำหนดนโยบาย โดยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. กิจกรรมเชิงองค์กร (Organization Activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งการมีบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือองค์กรประเภทนี้ แม้บุคคลนั้นจะไม่ได้กระทำการเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลด้วยตนเอง ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ (Contracting) หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นส่วนตัว โดยจะมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัว หรือครอบครัว หรือหมู่คณะของตนเอง

5. การใช้กำลังรุนแรง (Violence) หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนบางคนหรือบางกลุ่มพยายามที่จะสร้างขึ้น ให้มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบายของรัฐ โดยการทำร้ายร่างกาย หรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมเช่นนี้อาจจะดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น ลอบสังหารผู้นำทางการเมือง และรัฐประหาร หรืออาจจะมุ่งที่จะเปลี่ยนระบบการปกครองเช่น ปฏิวัติ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการมีส่วนร่วมทางกาเมือง มีด้วยกันหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเสนอตัวเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายต่าง ๆ และแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการเช่น การเดินขบวนชุมนุมประท้วง การเข้าหาเจ้าหน้าที่รัฐเป็นการส่วนตัว การก่อความวุ่นวายทางการเมือง

2.1.2.4 ระดับและลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการได้จัดแบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้มากมาย ผู้ศึกษาจึงได้นำเอาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เสนอโดย ณรงค์ สินสวัสดิ์ (อ้างถึงใน จันทิมา พิจารย์, 2551 : 13) จัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากสูงไปสู่ต่ำ ดังนี้

1. เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง
2. สมัครเข้ารับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง
3. ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ
4. เข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับข่าวการเมือง
5. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
6. ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองเลย

มิลเบรธ (Milbrath, 1977) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลเริ่มต้นจากระดับต่ำสุด คือ การไม่สนใจทางการเมืองและสนใจทางการเมือง แบ่งเป็นระดับขั้นจากต่ำสุดไปสู่สุด เป็น 14 ระดับ ดังนี้

1. การแสดงความสนใจ ติดต่อกิจกรรมทางการเมือง
2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. การริเริ่มพูดคุยทางการเมือง
4. การชักจูงผู้อื่นให้เลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน
5. การติดสติ๊กเกอร์เพื่อแสดงการสนับสนุน
6. การติดต่อกับนักการเมืองและผู้นำทางการเมือง
7. การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง
8. การร่วมประชุม หรือชุมชนทางการเมือง
9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง

10. การเป็นสมาชิกสำคัญพรรคการเมือง
11. การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
12. การร่วมระดมทุน
13. การเสนอตัวเป็นผู้แข่งขันทางการเมือง
14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

จากคุณลักษณะของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถจัดลำดับขั้นตอนของการเกี่ยวพันทางการเมือง ซึ่งพิจารณาจากคุณลักษณะการกระทำทางการเมืองจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล จะเริ่มต้นลำดับขั้นต่ำสุด หรือไม่สนใจทางการเมืองไปสู่การสนใจทางการเมืองของบุคคล ถึงลำดับขั้นต่ำสุด คือ ไม่สนใจทางการเมือง ไปสู่การสนใจทางการเมืองของบุคคลถึงระดับสูงสุด

1. การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง การที่บุคคลจะแสดงความในใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมือง (Political Stimulus)

จากสิ่งแวดล้อมพอสมควร จนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง บุคคลที่คาดหวังว่าจะสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอุทิศความพยายามเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของตน กิจกรรมเหล่านี้เป็นรากฐานเบื้องต้นจำเป็นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย แต่บางคนอาจจะให้ความสนใจเพียงเล็กน้อยหรือไม่ให้ความสนใจเลย การที่บุคคลได้รับปัจจัยกระตุ้น ทางการเมืองมาก จะยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยทั่วไปประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องมีความรู้และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยทั่วไปการใช้สิทธิเลือกตั้งประกอบด้วยเงื่อนไข ทั้ง 2 ประการ คือ ประการแรก การตัดสินใจว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ ประการที่สอง การตัดสินใจว่าจะเลือกพรรคใดหรือบุคคลใด ซึ่งเงื่อนไขทั้ง 2 ประการขึ้นอยู่กับกระบวนการหล่อหลอมทางการเมืองของแต่ละบุคคล และปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ โดยทั่วไปบุคคลจะรู้ล่วงหน้า

3. การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง บุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากระบบการเมืองก็ไม่สนใจการเมือง แม้กระทั่งการพูดคุยทางการเมือง แต่บุคคลที่รู้และเข้าใจว่าระบบการเมืองมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อตนอย่างไร จะให้ความสนใจทางการเมืองมาก โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการเมือง ที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและเศรษฐกิจ ดังนั้นระดับความสนใจเกี่ยวกับการริเริ่มพูดคุยทางการเมืองจึงแตกต่างกันไป

บางคนไม่สนใจ บางคนสนใจมาก บางคนเป็นผู้รับฟัง บางคนเป็นผู้นำในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง และเป็นผู้ที่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมืองมากกว่าผู้ที่เป็นเพียงผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

4. การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน การแสดงออกในการชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนสนับสนุน นับเป็นความก้าวหน้าอีกขั้นหนึ่งของผู้ที่สนใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ลักษณะของการแสดงออกเช่นนี้มีลักษณะคล้ายกับการเป็น “หัวคะแนน” ของผู้แข่งขันทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงความผูกพันทางการเมือง ทั้งนี้เพราะได้แสดงความคิดเห็นและเชื่อว่าผู้ที่ตนสนับสนุนจะเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดี สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การติดกระดุม หรือสติ๊กเกอร์ เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าตนให้ความสนับสนุนพรรคการเมืองใด หรือคู่แข่งทางการเมืองใด ทั้งนี้เพราะการติดกระดุมที่เป็นสัญลักษณ์ของพรรคการเมืองหรือผู้สมัคร ย่อมเป็นการประกาศตนในฐานะผู้สนับสนุนชัดเจน การกระทำเช่นนี้ จะมีผลโน้มน้าวให้ผู้ใกล้ชิดที่ยังไม่ได้ตัดสินใจให้เข้าสนับสนุนเช่นเดียวกับตนได้

6. การติดต่อกับนักการเมือง หรือผู้นำทางการเมือง การกระทำทางการเมืองโดยทั่วไปมีประชาชนเพียงน้อยที่ติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองโดยตรง การติดต่อกับผู้นำทางการเมืองอาจกระทำได้โดยการส่งจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ หรือการติดต่อพูดคุยโดยตรง อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความสนใจทางการเมืองมากขึ้น จนเปลี่ยนฐานะจากผู้สนใจให้การสนับสนุนเข้าสู่การต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง

7. การบริจาคเงิน เป็นการแสดงออกถึงการสนับสนุนทางการเมืองที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะในระบอบประชาธิปไตย การเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยเฉพาะการณรงค์และการแข่งขันเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่มีค่าใช้จ่าย ดังนั้น การที่บุคคลร่วมบริจาคเงินยอมแสดงถึงความมุ่งมั่นในการสนับสนุนอย่างจริงจัง และอาจนำไปสู่การพัฒนาเป็นผู้เข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรงในฐานะสมาชิกที่สำคัญของพรรค

8. การร่วมประชุม หรือชุมนุมทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งขึ้น เป็นการแสดงอย่างจริงจัง และอาจนำไปสู่การพัฒนาเป็นผู้เข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรงในฐานะสมาชิกที่สำคัญของพรรค

9. การร่วมรณรงค์ทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ในการขยายความการสนับสนุนจากประชาชน การร่วมรณรงค์ทางการเมืองเป็นการแสดงออกให้เห็นว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการต่อสู้ทางการเมือง การณรงค์ทางการเมืองอาจจะกระทำได้หลายกรณี เช่น การพิมพ์จดหมาย การส่งจดหมาย การติดโปสเตอร์ หรือการเคาะประตูบ้าน เพื่อชักจูงให้ประชาชนเกิดความสนใจที่จะให้การสนับสนุน เป็นต้น

10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจนว่าตนเองสังกัดพรรคใด เป็นการยอมรับภารกิจในฐานะสมาชิกพรรคที่จะต้องคอยช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของพรรค การขยายความศรัทธาให้แพร่หลายในหมู่ประชาชน ผลักดันเพื่อให้พรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

11. การร่วมระดมทุนเป็นกิจกรรมสำคัญของสมาชิกระดับสูง บุคคลที่จะเข้าไปมีบทบาทในการร่วมประชุมแกนนำของพรรค หรือร่วมประชุมวางแผน กลยุทธ์ของพรรค โดยทั่วไปจะต้องผ่านการเป็นสมาชิกของพรรคที่มีบทบาทสำคัญของพรรค จนพรรคเกิดความไว้วางใจและมีความเชื่อมั่นว่าจะช่วยส่งเสริมสร้างกิจกรรมของพรรคให้มีความเข้มแข็งสามารถที่จะเอาชนะคู่แข่งได้

12. การร่วมระดมทุน เป็นกิจกรรมสำคัญของสมาชิกระดับสูงที่จะอยู่ในฐานะที่จะระดมทุนให้แก่พรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถแล้วยังต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญยิ่งทั้งนี้เพราะการเสนอตัวเป็นคู่แข่งขันทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนพิจารณาให้ความไว้วางใจจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถสร้างความนิยมศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน เชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นผู้นำความสำเร็จและมีชีวิตดียิ่งขึ้นมาสู่ประชาชน

14. การดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นการแสดงออกทางการเมืองในระดับสูง เป็นผลจากได้รับชัยชนะจาการเสนอตัวเข้าแข่งขันทางการเมือง การแสดงบทบาทในฐานะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนับว่ามีความสำคัญยิ่ง เพราะจะต้องมีผลกระทบต่อความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนในระยะยาว ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความสามารถในการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและมีความสุข จะทำให้พรรคได้รับความไว้วางใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อไปให้ได้รับการเลือกตั้งครั้งต่อไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางกาเมืองที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ระดับต่ำสุด คือ ไม่สนใจในการเมืองเลย จนมีระดับเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่น การให้ความสนใจทางการเมือง มีการพูดคุยในเรื่องการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกบุคคลที่ตนสนับสนุน การติดต่อกับนักการเมือง การสนับสนุนทุน หรือบริจาค การรณรงค์ทางการเมือง การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การเสนอตัวเป็นผู้แทนของประชาชน การดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไปจนถึงระดับสูงสุดคือการเป็นผู้แทน หรือผู้นำระดับประเทศ

2.1.2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการพยายามหาสาเหตุว่าเหตุใดสังคมหนึ่งจึงมีการขยายตัวของการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองเป็นอย่างมาก ในขณะที่ในอีกสังคมหนึ่งนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อยหรือแทบจะไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเลย สาเหตุที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีดังนี้ คือ Milbrath and Goel (อ้างถึงใน มยุรี ถนอมสุข, 2554 : 36-37) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ

1. ปัจจัยด้านสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม (Environmental Stimuli) หมายถึง ลักษณะของระบบสังคม และสถานการณ์ทางการเมือง ซึ่งไม่เพียงพอจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับขอบเขตทางการเมืองต่างๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองบุคคลแต่ละคนแม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกันก็จะรับสิ่งเร้าจากระบบการเมืองและสังคมได้ ไม่เท่ากัน เพราะบุคคลแต่ละคนจะเลือกรับรู้และเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่เหมาะสมและเหมาะสมกับความต้องการของตนเท่านั้น

2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal Factor) คือ พฤติกรรมความต้องการทางบุคลิกภาพ ความต้องการทางจิตใจและร่างกายและความเชื่อต่าง ๆ รวมทั้งทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของแต่ละคน

ปัจจัยส่วนบุคคลถือเป็นปัจจัยในบุคคลที่เอื้ออำนวยให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับแตกต่างกันออกไปซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ

2.1 ทรัพยากร คือ ปัจจัยสนับสนุนให้สามารถเข้าร่วมทางการเมืองได้ เช่น มีความเฉลียวฉลาด มีการศึกษา มีทักษะ และทุนทรัพย์

2.2 แรงจูงใจ คือ สิ่งที่ชักจูงให้บุคคลสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง เช่น ความต้องการชื่อเสียง ความสำนึกของกลุ่ม ความต้องการปรับปรุงงานท้องถิ่น

2.3 โอกาส คือ มีเวลาที่เหมาะสม มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม

3. ปัจจัยด้านสภาพการเมือง ซึ่งเป็นส่วนของสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีปัจจัยที่สำคัญดังนี้ คือ ระดับการพัฒนา เป็นลักษณะของกระบวนการสร้างความทันสมัย (Modenization) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมดั้งเดิมกับสังคมทันสมัย กระบวนการนี้เป็นผลให้สังคมดั้งเดิมแปรเปลี่ยนไป มีการขยายตัวของเมือง สร้างความเป็นเมืองและความสนใจ โดยกระตุ้นให้มามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน หรือจากการสื่อสารระหว่างบุคคล

4. สภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นรูปธรรมและมองเห็นชัดเจนที่สุด นอกจากนี้ตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมยังเป็นตัวแปรต้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย ตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกองค์กร สุวรรณี คงทอง (2536 : 21) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

4.2 ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม

4.3 ปัจจัยทางการสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารทั้งสื่อสารมวลชนและสื่อบุคคล

กล่าวโดยสรุป ประชาชนจะมีส่วนเข้าร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ทำให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม ลักษณะทางสังคม สถานการณ์ทางการเมือง ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะบุคคล พฤติกรรมทางร่างกายและทัศนคติตัวบุคคล ปัจจัยทางการเมือง ระดับการพัฒนาทางการเมือง การขยายตัวทางการเมือง ล้วนเป็นปัจจัยในการมีส่วนร่วมทั้งสิ้น

2.1.2.6 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Robson (1953 : 21. อ้างถึงใน ประหยัด หงส์ทองคำ, (2553 : 10) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมคือ บทบาทระดับชาติเกี่ยวข้องกับการสืบสานวิถีดำรงชีวิตตามประเพณีและคตินิยมที่ต้องประสานการนำเสนอ ซึ่งต้องมีไหวพริบในเชิงสร้างสรรค์ โดยกล่าวได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมคือ สภาพที่ขัดขวางการมีส่วนร่วม ได้แก่ ความไม่เข้าใจกัน การประสานงานที่ไม่ชัดเจน ความต่อเนื่องที่ขาดข้อผูกพัน ระบบการปกครองที่จำกัดสิทธิราษฎร การบริหารที่ขาดประสิทธิภาพรวมทั้งการขาดข้อมูล การจัดสรรผลประโยชน์ การมีภาวะทางครอบครัว และการประกอบอาชีพของคนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรมของโครงการ

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2542 : 32) ได้เสนออุปสรรคของการมีส่วนร่วมไว้ 5 ประการ คือ

1. ปัญหาที่เกิดจากวิสัยทัศน์ และพฤติกรรมของผู้นำและสมาชิกในองค์กร
2. ปรัชญาและวิถีการทำงานขององค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานแบบมีส่วนร่วม
3. ปัญหาที่เกิดจากการสื่อสาร การประสานงาน และการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง
4. ขาดแรงจูงใจ คุณธรรม และจริยธรรมในการทำงาน
5. ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

จากแนวคิดนี้จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของประชาชนที่ทำให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมไทยยังเป็นสิ่งใหม่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับคุณค่าเดิมของสังคมไทย และเป็นสิ่งที่คนในสังคมไทยยังไม่ตระหนักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก การมีส่วนร่วมในลักษณะของการให้ความ

ร่วมมือหรือการสนับสนุนในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการปกครองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเริ่มจากระดับล่างพัฒนาขึ้นไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาถือได้ว่าเป็นประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจควบคู่กันไป

กล่าวโดยสรุป ปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มักเกิดจากความไม่เข้าใจกัน วิสัยทัศน์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกที่ขัดแย้งกัน จนไปถึงปัญหาในด้านการสื่อสาร ประสานงาน ที่ต้องดำเนินการร่วมกัน

2.1.2.7 กลุ่มพฤติกรรมต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

จรูญ สุภาพ (2514) ได้แบ่งประเภทผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

2.1.2.7.1 ชนชั้นนำระดับสูง และชนชั้นนำระดับกลาง พิจารณาจากการใช้ตำแหน่งและชื่อเสียง

2.1.2.7.2 ระดับอื่นที่มีบทบาททางการเมือง และมีส่วนในการใช้อำนาจทางการเมือง ได้แก่

ก. ผู้ที่อยู่ในระดับชั้นของสังคมที่จะใช้อิทธิพลทางการเมืองได้

ข. ที่มีความตื่นตัวและเป็นผู้ดำเนินการทางการเมืองและได้เสนอมาตรฐานในการวัดผู้ที่มีบทบาททางการเมือง ดังนี้

- เป็นผู้ที่เป็นสมาชิกขององค์การทางการเมือง
- เป็นผู้ที่บริจาคเงินทองให้กับองค์การทางการเมือง หรือผู้ที่เข้าแข่งขันสมัครรับเลือกตั้ง
- เป็นผู้ที่สนใจเข้าร่วมในการประชุมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการประชุมในระดับเล็กหรือการประชุมในระดับใหญ่
- เป็นผู้ช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- เป็นผู้ที่ติดต่อกับสมาชิกรัฐสภาหรือเจ้าหน้าที่ทางการเมืองหรือหนังสือพิมพ์ในลักษณะที่เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือชี้แนะ หรือวิพากษ์วิจารณ์ในทางการเมือง
- เป็นผู้ที่พบปะสนทนาในเรื่องทางการเมืองกับบุคคลทั่วไป
- กลุ่มผลประโยชน์
- พรรคการเมือง

กล่าวโดยสรุป กลุ่มพฤติกรรมต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือชนชั้นนำระดับสูง ชนชั้นนำระดับกลาง และระดับอื่นที่มีบทบาททางการเมือง เช่น ผู้ที่เป็นสมาชิกขององค์กรทางการเมืองเป็นต้น

2.1.2.8 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างประเทศและในประเทศไทย มักนิยมศึกษากันในบริบทของการออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นไปในเรื่องของการพิจารณาแบบแผนหรือพฤติกรรมการไปออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน นักรัฐศาสตร์ได้ขยายความสนใจไปถึงความพยายามศึกษาลักษณะปัจจัยทางสังคม จิตวิทยาที่เป็นปฐมเหตุแห่งบุคลิกภาพและความเชื่อ ตลอดจนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองหรือไม่อย่างไร ตลอดจนถึงการศึกษาในเชิงกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวหรือเรียกร้องต่อระบบการเมืองแต่กระนั้นก็ดี การยึดเอาผลหรือตัวเลขการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนแต่เพียงประการเดียวเพื่อนำมาเป็นดัชนีชี้วัดระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือคาดการณ์ระดับของการพัฒนาทางการเมืองของสังคมนั้น อาจจะไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของการมีส่วนร่วมทาการเมืองได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจพิจารณาได้จากหลายบริบท ดังผลงานของนักวิชาการหลายท่านเช่นที่กล่าวถึงไปแล้ว ทั้งการศึกษาที่เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล เช่นที่กล่าวถึงข้างต้นแล้วนั้น ซึ่งก็มักจะเป็นผลงานการศึกษาเชิงพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางเมืองที่หลากหลายสังเกตแตกต่างกันไปตามแต่ความพยายามของนักรัฐศาสตร์ หรือนักวิชาการสายสังคมศาสตร์ที่จะค้นหาคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผลต่อพฤติกรรมเช่นว่านี้ งานการศึกษาเหล่านี้ยังมีประโยชน์ไม่น้อยในแง่ที่นอกจากจะสามารถชี้ให้เห็นถึงภาพกว้าง ๆ (Eroded Perspective) ซึ่งมีความเกี่ยวโยงหรือในลักษณะความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขเชิงสาเหตุ – ผลลัพธ์ (Cause-result condition) กับอุดมการณ์ทางการเมือง เจตคติทางการเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองตลอดจนการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งอาจจะเน้นในมิติของการศึกษา การขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการศึกษาเกี่ยวกับการขาดความเกี่ยวพันทางการเมือง (Political involvement) มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงเรื่องแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ดังนี้

มิลเบรธ (Mibrath 1996 อ้างถึงใน ชรินทร ประสมสุข, 2560 : 19) ได้ศึกษาเรื่องการเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรมเพื่อลดภาวะความตึงเครียดขจัดความขัดแย้ง มีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า การไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลเป็นเรื่องที่มีนัยยะเกี่ยวพันกันกับการขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ ผู้ที่ขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง มิลเบรธ จำแนกให้เป็นผู้ที่ไม่สนใจทางการเมือง (Apathetic) อันมีแนวโน้มที่จะกล่าวเป็นผู้แปลกแยกทางการเมืองได้ง่าย

สมบัติ ธำรงวงศ์ (2538 : 325) ได้ศึกษาเรื่องความรู้สึกแปลกแยกทางการเมืองว่านอกเหนือจะพิจารณาได้ในบริบทความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แล้วในแง่พฤติกรรมการเมืองยังสอดคล้องกับการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองและความมีสมรรถนะทางการเมืองซึ่งต่างก็มีวัตถุประสงค์เพื่อจะให้ทราบหรือค้นหาคำอธิบายสาเหตุของการเข้ามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของบุคคล ยังสามารถนำมาพิจารณาถึงข้อเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

นี และเวอร์บา (Nie & Verba, 1975 อ้างถึงใน มยุรี ถนอมสุข, 2554 : 35) ได้ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง จะพิจารณาเฉพาะการกระทำหรือกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกกฎหมายเท่านั้น ที่กล่าวถึงเช่นนี้ย่อมเป็นไปแล้วแต่นักวิชาการแต่ละท่านจะเห็นไปในทางใด นี และเวอร์บา ได้แบ่งกิจกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเสมอในระบอบประชาธิปไตย และมีอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมืองสูงมาก เนื่องจากการเลือกตั้งนี้ เป็นสิ่งที่แสดงออกให้เห็นถึงความนิยม สนับสนุน หรือไม่สนับสนุนของประชาชน หรือเป็นแรงกดดันที่ประชาชนแสดงออกให้รัฐบาล/ผู้นำทางการเมืองเห็นว่าจะต้องปรับนโยบาย/การดำเนินงานบางประการ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนต่อไป อย่างไรก็ตามการลงคะแนนเสียงของบุคคล อาจจะมิได้เป็นไปโดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โดยอาจจะเป็นไปเพื่อตอบแทนความสัมพันธ์เชิงการอุปถัมภ์กันก็ได้ กระนั้นเรายังยอมรับว่า การเลือกตั้งเป็นวิถีทางการเมืองอันหนึ่ง ที่นำไปสู่การเป็นตัวแทนของประชาชน (Popular Agency)

2. การรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนสามารถแสดงอิทธิพลต่อผู้นำโดยการกำหนดคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรายใดรายหนึ่งได้ก่อนเป็นการล่วงหน้า

3. การติดต่อขั้นต้นของประชาชน เป็นการติดต่อเผชิญหน้ากันของบุคคลที่มีต่อหน่วยงานรัฐบาลด้วยตนเอง และเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับเวลา เป้าหมาย รวมทั้งเนื้อหาสาระในการเข้ามีส่วนร่วมด้วยตนเอง จึงสามารถคาดหวังในผลประโยชน์ได้มาก แต่นับว่ามีอิทธิพลต่อรัฐบาลเพียงเล็กน้อย เนื่องจากเป็นการกระทำของคนจำนวนน้อย กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการเพื่อให้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน

4. การรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมบางอย่างขององค์กรหรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคม เป็นกิจกรรมที่บุคคลร่วมกับผู้อื่น ซึ่งอาจกระทำกิจกรรมภายในองค์การที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ การมีส่วนร่วมแบบนี้ ถือว่าส่งอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก ทั้งนี้เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วม

กล่าวโดยสรุป เราจะเห็นได้ว่า สิ่งที่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากทัศนะของทั้ง นี และเวอร์บา กับทัศนะตามที่ปรากฏในนิยามความหมายดังกล่าวเช่นที่ได้กล่าวข้างต้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่มีองค์ประกอบดังนี้

1. เป็นกิจกรรม การกระทำหรือความเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนหรือกลุ่ม

2. การกระทำกิจกรรมหรือความเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้น เป็นไปเพื่อสร้างแรงกดดันหรือส่งอิทธิพล ผลกระทบต่อรัฐบาล ผู้นำรัฐบาลหรือผู้ใช้อำนาจทางการเมืองในอันที่จะให้ได้มาซึ่งผลผลิต เช่น การกำหนดนโยบาย มาตรการแนวทางภาครัฐ เป็นต้น จากระบบการเมืองที่สอดคล้องกับความต้องการของคนหรือกลุ่มนั้น แต่ในทางหนึ่ง การมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจกำหนดหรือเกิดขึ้นโดยรัฐหรือฝ่ายผู้มีอำนาจทางการเมือง ในลักษณะของการบังคับ การปลุกระดม (Mobilizes Political Participation) หรือการชี้นำจากรัฐ เพื่อให้ประชาชนกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ก็ได้

3. การกระทำกิจกรรมหรือความเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้น อาจจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ควรเป็นการมีส่วนร่วมที่ไม่ละเมิดต่อบัญญัติของกฎหมาย หรือไม่ละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามที่กล่าวเช่นนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการเข้าร่วมประท้วงโครงการพัฒนาของรัฐที่ปรากฏให้เห็นทั่วไป จะนับว่าเป็นกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง (Political Movement) ที่สมควรจะเป็นก็ต่อเมื่อเป็นการประท้วงด้วยบรรยากาศที่เป็นสมานฉันท์ปราศจากการใช้ความรุนแรงเป็นกลไกเพื่อบรรลุความสำเร็จ ซึ่งเป็นเครื่องวัดระดับของการพัฒนาทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Participation) เป็นรูปแบบที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสมัครใจ ปราศจากการบังคับปลุกระดม หรือการชี้นำจากรัฐ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำของมวลชนระดับล่างเพื่อหวังผลที่จะให้มีอิทธิพลต่อการกระทำของรัฐบาล ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายของเวนเนอร์นั่นเอง ส่วนการมีส่วนร่วมแบบเป็นพิธีหรือเพื่อสนับสนุนรัฐบาลนั้น เป็นการกระทำที่ประชาชนเข้าร่วมสนับสนุนรัฐบาล เช่น การปลุกระดม

2.1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน

ฉัตรระวี ปริสุทธิญาณ (2552 : 17) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากล ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของประเทศ สะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) และแนวคิดธรรมาธิบาล (TGood Governance) ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีกฎหมายหลายฉบับประกันสิทธิด้านการมีส่วนร่วม

และกำหนดหน้าที่ของภาครัฐในการเปิดให้ประชาชนมามีส่วนร่วม อาทิเช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 นอกจากนั้น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการกำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เช่นกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2560 ได้รับรองสิทธิของประชาชนไว้หลายประเด็น และได้กำหนดช่องทางที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในทางการเมืองดังนี้

1. ตามมาตรา 43 แห่งรัฐธรรมนูญฯ บุคคลและชุมชนมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐ ให้ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือยกเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

2. ตามมาตรา 133 (3) แห่งรัฐธรรมนูญฯ ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน เข้าชื่อเสนอกฎหมายหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

3. มาตรา 254 แห่งรัฐธรรมนูญฯ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นการที่ประชาชนไปในสิทธิตามหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญมอบให้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การเข้าไปมีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกตั้ง กำหนดนโยบายสาธารณะ การติดตามผลการดำเนินงานทุกด้าน และช่วยแก้ปัญหาของชุมชน

2.1.3.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการนำการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ ต้องเข้าใจว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมการมีส่วนร่วมของประชาชนหลากหลายระดับ ตั้งแต่การแจ้งให้ประชาชนรับทราบการดำเนินการโครงการของประชาชนหลังจากผู้บริหารองค์กรตัดสินใจแล้ว การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การให้ประชาชนมาร่วมในการปลูกป่า เก็บขยะ โดยประชาชนอาจไม่ได้ร่วมคิดเลยก็ได้ ดังนั้น เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนและสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในอนาคต การเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ มีนักวิชาการมากมายมาเสนอตัวแบบการมีส่วนร่วม อาทิเช่น ตัวแบบขั้นบันได การมีส่วนร่วมของ

พลเมืองของ Arnstein นำเสนอตั้งแต่ ค.ศ.1969 ซึ่งแบ่งบันไดการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 8 ขั้น

1. ขั้นควบคุม (Manipulation)
2. ขั้นการรักษา (Therapy)
3. ขั้นการให้ข้อมูล (Informing)
4. ขั้นการรับฟังความคิดเห็น (Consultation)
5. ขั้นการปรึกษาหารือ (Placation)
6. ขั้นการเป็นหุ้นส่วน (Partnership)
7. ขั้นมอบหมายอำนาจ (Delegated Power)
8. ขั้นอำนาจพลเมือง (Citizen Control)

ระดับขั้นบันไดที่สูงขึ้น สะท้อนอำนาจของประชาชนมากขึ้น บันไดที่ 1 และ 2 ถือว่ายังไม่เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเลย หรือที่เรียกว่า Nonparticipation ส่วนขั้นที่ 3 ถึงขั้นที่ 5 เรียกว่า Tokenism หมายถึง ประชาชนมีโอกาสในการให้ข้อมูลความคิดเห็นแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ขั้นที่ 6 ถึงขั้นที่ 8 ถือว่าประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ เรียกว่า Citizen Power จากตัวแบบนี้ สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในระดับเป็นภาคีหุ้นส่วน (Partnership) จึงจะเป็นจุดเริ่มของบทบาท และอำนาจของประชาชนอย่างแท้จริง

ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ IAP2

ตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้นำเสนอโดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association of Public Participation) ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ขั้น ซึ่งเป็นตามหลักการของ Arnstein คือ ยิ่งสูงขึ้นยิ่งสะท้อนอำนาจอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือตัดสินใจมากขึ้นด้วย

1. การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน เป็นขั้นที่บทบาทของประชาชนอยู่ในระดับสูงสุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการตามผลของการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ ที่รู้จักกันก็คือ การลงประชามติ หรือสภาเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชน หรือชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง โดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้น ความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง

รูปแบบการมีส่วนร่วมในชั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกสาร และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าน่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

3. การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้คนไทยมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่าง ๆ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในระดับการร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมีลักษณะเป็นกิจกรรมมากกว่าการมีส่วนร่วมในขั้นนี้

4. การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ เทคนิคการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่มักกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อยในระดับรับฟังความคิดเห็น

5. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด บทบาทของประชาชนน้อยมากเพียงแต่รับทราบว่าเกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบันการที่ภาครัฐตัดสินใจเรื่องที่กระทบประชาชนและแจ้งให้ประชาชนทราบสะท้อนความล้าสมัยในการบริหารงาน และสะท้อนว่าภาครัฐทำตนเป็นผู้รู้ แต่ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องตระหนักว่าไม่ว่าจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นใด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นที่สำคัญมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลในลักษณะประชาสัมพันธ์ โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้น หัวใจสำคัญ คือ การให้ข้อเท็จจริงครอบคลุมและเพียงพอ เพื่อทำให้ประชาชนได้ข้อเท็จจริงและตัดสินใจแสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

กล่าวโดยสรุป ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มจากการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมระดับต่ำสุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด ต่อมาคือ การรับฟังความคิดเห็น กระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเท็จจริง และความคิดเห็น การเกี่ยวข้อง เปิดการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนถูกนำไปพิจารณา การร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจ แต่การดำเนินการร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จนสุดท้าย การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนตัดสินใจ

2.1.3.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังนี้ (ชิด นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร, 2553 : 352)

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดยยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานต่อบุคคล

2. หลักการขจัดความขัดแย้ง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิดจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว

3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยม ในด้านความขยัน ความอดทน การร่วมมือ การซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ร่วมสนับสนุนนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงาน และอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเอง ช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษาอบรมโดยให้ประชาชนมีโอกาสทดลองคิดปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงาน และนำไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5. หลักการทำงานเป็นทีมสามารถนำมาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการพัฒนา

6. หลักการสร้างพลังชุมชนการรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการทำงานและทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ

อนึ่ง สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ,กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545 : 118) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนะศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายทอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความสามารถที่จะช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนและดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

2.1.3.3 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าในหน่วยงานใดก็ตามเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เพราะการมีส่วนร่วมมีคุณประโยชน์หลากหลายประการ อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่ได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับความจริงใจ และความจริงใจในการดำเนินการด้วย ประโยชน์โดยทั่วไปคือ

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นต่าง ๆ จะช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ครบถ้วนรอบคอบมากขึ้น นอกจากนั้น ยังช่วยให้เกิดทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบและได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจที่กระทบกับประชาชนโดยตรง

2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น รับทราบข้อมูลคำอธิบายต่าง ๆ เห็นประโยชน์ส่วนร่วมที่ได้รับ ขจัดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ แน่นอนว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าใช้จ่ายและใช้ระยะเวลา แต่เมื่อประชาชนยอมรับการนำโครงการไปปฏิบัติจะรวดเร็วขึ้น

3. การสร้างฉันทามติ สำหรับสถานการณ์ปัจจุบัน การสร้างฉันทามติอาจเป็นเรื่องยาก สังคมเรากลายร่างเป็นพหุลักษณะ และต้องยอมรับความหลากหลายแตกต่างทางความคิด กลไกที่ช่วยให้ความแตกต่างนั้นได้มีการแลกเปลี่ยน คือ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางหลักการเราเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจช่วยป้องกันความขัดแย้งได้ แต่ในสังคมไทยที่ผ่านมา ภาครัฐตัดสินใจก่อน เมื่อประชาชนต่อต้านจึงจัดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งช้าไปแล้ว หากเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น จำเป็นต้องใช้หลักการจัดการความขัดแย้งเข้ามาแทน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงสามารถช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อประสบความสำเร็จ จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. ช่วยทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในท้องถิ่น เกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์อันดี สร้างความรู้สึกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นของประชาชนไม่ใช่ของนักการเมืองเท่านั้น นอกจากนั้นด้วยความใกล้ชิด ผู้บริหารท้องถิ่นจะไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

6. ช่วยพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

7. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

2.1.3.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.1.3.4.1 ทฤษฎีการบริหารองค์กร (Organization Administration Theory)

กิตติ คันธา (2536) ได้เสนอรูปแบบการจัดองค์การแบบหมุดเชื่อม คือ เป็นลักษณะการจัดองค์การโดยอาศัยลำดับชั้น ของการบริหารลดลั่นตามลำดับ เริ่มตั้งแต่ระดับต่ำสุด คือผู้ปฏิบัติงาน มีหัวหน้าเป็นผู้บริหารงานในระดับล่าง มีหน่วยเหนือขึ้นไปเป็นผู้บริหารงานระดับกลาง โดยทำหน้าที่บริหารควบคุมงานของผู้บริหารระดับล่าง และมีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูง ทำหน้าที่ควบคุมงานทั้งหมดขององค์กร

2.1.3.4.2 ทฤษฎีประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชน

รุสโซ (Russo. 1974 อ้างถึงใน นรนิติ เศรษฐบุตร, 2544) นักทฤษฎีประชาธิปไตย ที่เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชน กล่าวถึงปัจจัยเรื่องความรู้สึกผูกพันเป็นชุมชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจะมีที่มาจากความรู้สึกผูกพันในระดับชุมชนมากกว่าความต้องการป้องกันผลประโยชน์ของตนและกลุ่มตน โดยเห็นว่าประชาชนแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนท้องถิ่นที่ผูกพันต่อกันอย่างเหนียวแน่นและในชุมชนที่มีความผูกพันรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันมากเท่าใด ก็จะยิ่งมีการมีส่วนร่วมมากเท่านั้น ประชาชนแต่ละคนจะมีความตระหนักถึงประโยชน์ร่วมกัน ความต้องการร่วมกันและปัญหาร่วมกันของชุมชน และตระหนักว่าความต้องการของเขาแต่ละคนนั้นเป็นความต้องการร่วมกับเพื่อนบ้าน และผู้อื่นในชุมชนนั้น ๆ ด้วย เป็นความ

ผูกพันเป็นชุมชนนี้ จะมีอยู่มากในสังคมขนาดเล็กที่มีความใกล้ชิดกันและร่วมกันรับผิดชอบชุมชนอย่างเป็นอิสระจากอำนาจภายนอก

2.1.3.4.3 ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Social Action Theory)

Mack Waber. 1956 (อ้างถึงใน กิตติ คันธา, 2536) ได้ทำการศึกษาเรื่องการกระทำการของมนุษย์ แล้วสรุปเป็นความหมายการกระทำของมนุษย์ไว้ว่าเป็นพฤติกรรมที่บุคคลผู้กระทำกำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัว โดย Weber ให้ความเห็นการกระทำทางสังคมมี 4 ขั้นดังนี้

1. การกระทำที่มีเหตุผล เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมในอันที่จะบรรลุเป้าหมายที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

2. การกระทำที่เกี่ยวกับค่านิยม เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตมีความสมบูรณ์พร้อม เป็นการกระทำที่มุ่งจริยธรรม ศาสนา และศีลธรรม เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

3. การกระทำตามประเพณี เป็นการกระทำที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงเหตุผล

4. การกระทำที่แฝงตัวด้วยความเสน่หา เป็นการกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์และความผูกพันทางจิตใจ ระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ

กล่าวโดยสรุปแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชนชน เกิดจากความสมัครใจ ไม่ว่าการสมัครใจนั้นจะเกิดผลสำเร็จหรือ ไม่ เกิดเป็นครั้งคราว หรือต่อเนื่อง จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

2.2.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายหรือนิยามไว้มากมาย อาจจะแตกต่างกันใน การใช้สำนวนและรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น แต่หลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน สามารถพิจารณาได้ ดังนี้

มอนตากู (Montagu, 1987. อ้างถึงใน ฤทัยรัตน์ กากิ่ง, 2543 : 20) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปลอดจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วน

ภูมิภาค แต่ทั้งนี้ หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

วิท (Wit. 1967. อ้างถึงใน ฤทัยรัตน์ กากิ่ง, 2543 : 20) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกล่าวให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นและหน่วยงานของท้องถิ่นนั้น ก็ย่อมเป็นหน่วยงานของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรเป็นของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของส่วนกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของส่วนกลางมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

อุทัย หิรัญโต (2523 : 2) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของมีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้ มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ชูศักดิ์ เที่ยงตรง (2518 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจให้แก่หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ ได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนที่ได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย

จากข้างต้น สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลกลางได้ยินยอมมอบอำนาจและกระจายอำนาจบางส่วนหรือทั้งหมดไปให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการบริหารและปกครองตนเอง เพื่อให้การบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยใช้งบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง แต่รัฐบังอาจสงวนอำนาจบางอย่างในการตัดสินใจไว้ เพราะฉะนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการปกครองตนเองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ในท้องถิ่นนั้น ๆ ส่วนกลางทำหน้าที่เฉพาะมอบหมายอำนาจไว้ในขอบเขตที่กำหนดเท่านั้น

จากความหมายข้างต้น สามารถพิจารณาลักษณะองค์การหรือหน่วยการปกครองตนเองของท้องถิ่นที่เห็นเด่นชัด ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในส่วนกลางน้อยมาก เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอยู่ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับขององค์การบริหารงานบุคคลของท้องถิ่น พร้อมทั้งได้รับเงินเดือนจากงบประมาณขององค์การบริหารตนเองของท้องถิ่นด้วย

2. องค์การบริหารตนเองของท้องถิ่น เป็นนิติบุคคล โดยเอกเทศตั้งขึ้นโดยกฎหมาย แยกจากส่วนกลาง มีขอบเขตการบริหารที่แน่นอนและมีคณะผู้บริหารที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น

3. มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษาและการหารายได้อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนการจัดทำงบประมาณของตนเอง

4. มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและการบริหารงานของตนเอง ไม่ต้องขอคำสั่งจากหน่วยบริหารราชการส่วนกลางก่อน ถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเพียงแต่อำนาจหน้าที่ในการเสนอข้อแนะนำหรือให้คำปรึกษา โดยไม่มีอำนาจในการปฏิบัติด้วยแล้ว ก็ไม่ถือว่า เป็นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

จากข้างต้นสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐ โดยให้โอกาสประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครอง และร่วมตัดสินใจในการบริหารงานภายในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่

2.2.2 หลักการปกครองท้องถิ่น

หลักการปกครองท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเพื่อให้เห็นถึงสาระสำคัญ ประโยชน์ที่คนในชุมชนพึงจะได้รับ ตามหลักการกระจายอำนาจ ในด้านการบริหาร การปกครอง ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านอื่น ๆ อีกทั้งต้องมีอิสระในการตัดสินใจ ตามความเหมาะสมด้วย เช่น

ประหยัด หงส์ทองคำ (2553 : 20) ได้อธิบายถึงความหมายหลักการปกครองท้องถิ่นดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจจะมีลักษณะแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยหรือองค์การปกครองท้องถิ่นของไทยแบบนครหลวง แบบเทศบาล แบบสุขาภิบาลหรือแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็มีลักษณะแตกต่างกันโดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

2. การปกครองชุมชนที่เรียกว่า เป็นการปกครองท้องถิ่นนั้น องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม หมายความว่าอำนาจขององค์การปกครองท้องถิ่น จะต้องมีขอบเขตที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การอย่างแท้จริง ถ้าองค์การปกครองท้องถิ่นมีอำนาจน้อยเกินไปก็ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและท้องถิ่นได้สมเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่น ในทางกลับกันถ้าองค์กร

ปกครองท้องถิ่นมีอำนาจมากเกินไป จนไม่มีขอบเขตอะไรมาจำกัด องค์การปกครองท้องถิ่นก็จะมีสภาพเป็นรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยอันมีผลทำให้ประเทศหรือรัฐก็จะมีสภาพแตกแยกเป็นรัฐเล็กรัฐน้อย ดำเนินการปกครองและทำหน้าที่ทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเองภายในชุมชนนั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่เกินขอบเขตความสามารถที่ท้องถิ่นจะทำได้ เพราะข้อจำกัดของท้องถิ่นเรื่องอำนาจอิสระของท้องถิ่นนี้

โดยสรุปแล้ว หลักการของการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมาย มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน มีงบประมาณและรายได้เป็นของตนเอง และผู้บริหารองค์กรได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น.

2.2.3 วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนว่า ในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการให้ชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้อย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ การรอรับการบริการของรัฐแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น จึงจำเป็นต้องให้อำนาจหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้าง แต่มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้ มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539 : 13-14)

โดยสรุปแล้ว วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของท้องถิ่น ประหยัดทรัพย์กร ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร หรืองบประมาณ แบ่งเบาภาระของรัฐบาลการโดยมอบหมายให้ท้องถิ่นดำเนินการบริหารงานภายในท้องถิ่นของตนเอง และ เป็นโรงเรียนฝึกหัดสอบประชาธิปไตยให้กับประชาชน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง (Political Process Theory) เป็นการอธิบายเพิ่มเติมด้านการวิเคราะห์เงื่อนไข ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนา การเติบโต ความสำเร็จและความล้มเหลวในการบรรลุเป้าหมายของขบวนการทางสังคม จากฐานการอธิบายของทฤษฎีการระดมทรัพยากรดั้งเดิม (Resource Mobilization Theory) ซึ่งเพิ่มเติมการอธิบายจากปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรและปัจจัยด้านองค์กรการเคลื่อนไหว มาสู่ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political Opportunity Structure) ฝ่ายต่อต้านขบวนการทางสังคม (Counter-Movement)

ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง มีฐานคติการวิเคราะห์สัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเคลื่อนไหวประท้วงทางสังคม (Social Protest) หรือการรวมตัวในลักษณะการกระทำรวมหมู่ที่ต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่และทฤษฎีการระดมทรัพยากรดั้งเดิม (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 94) กล่าวคือ

1. ทฤษฎีกระบวนการทางการเมือง มองว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลโดยอ้อมต่อการสร้างสัมพันธภาพทางอำนาจที่ดำรงอยู่ในสังคมขึ้นมาใหม่ ซึ่งส่งผลต่อขบวนการทางสังคมในลักษณะที่เอื้อให้เกิดหรือเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวประท้วงทางสังคมมากกว่าส่งผลกระทบโดยตรง

2. โครงสร้างโอกาสทางการเมือง ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองให้ความสำคัญกับมิติทางการเมืองและมิติเชิงสถาบัน โดยเป็นมิติที่เกิดขึ้นภายนอกขององค์กรการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งอธิบายว่า ขบวนการทางสังคมถูกกำหนดรูปแบบโดยชุดข้อจำกัดและโอกาสทางการเมือง

3. โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม นอกจากจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ขบวนการทางสังคมยังสามารถสร้างโอกาสทางการเมืองขึ้นเองได้จากการเคลื่อนไหวต่อสู้ รวมทั้งสามารถส่งต่อให้ขบวนการทางสังคมอื่น ๆ ได้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น ขบวนการเคลื่อนไหวด้านสิทธิพลเมืองในสหรัฐอเมริกา ระยะต้นทศวรรษที่ 1960 ที่เคลื่อนไหวภายใต้กรอบประเด็นเรื่อง สิทธิ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการสร้างกรอบนิยามใหม่ให้กับคำว่า “สิทธิ” และยังทำให้ขบวนการทางสังคมอื่น ๆ ทั้งที่จัดตั้งมาก่อนหรือเพิ่มจัดตั้งนำประเด็นเรื่องสิทธิ ไปเป็นประเด็นสำคัญในการเคลื่อนไหวของตนได้

2.3.1 ฐานคติของการวิเคราะห์

ปรากฏในงานชิ้นบุกเบิกที่สำคัญของ McAdam (1982) คือ Political Process and the development of black insurgency 1930-1970 แต่คำว่า กระบวนการทางการเมือง (political Process) ได้ถูกใช้มาก่อนในบทความของ Rule และ Tilly (1975) เรื่อง “Political Process in Revolution France, 1830-1832” โดยมีวัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ 2 ประการคือ ชี้ให้เห็นจุดเน้นการวิเคราะห์พื้นที่ “การเมือง” อธิบายการลุกขึ้นสู้ทางสังคม (Social Insurgency) ซึ่งให้ความสนใจกับปัจจัยด้านกระบวนการทางการเมืองเชิงสถาบัน มีความแตกต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่ที่มีฐานอยู่บน “จิตวิทยาสังคม” และเพื่อพิจารณาขบวนการทางสังคมในฐานะ “กระบวนการ (Process)” กล่าวคือ มุ่งวิเคราะห์ขบวนการทางสังคมตั้งแต่การก่อกำเนิด จนถึงการถดถอยมากกว่าการพิจารณาเพียงช่วงใดช่วงหนึ่งเป็นการเฉพาะ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 95)

เนื่องจากฐานคติพัฒนามาจากฐานการวิเคราะห์ทฤษฎีการระดมทรัพยากรดั้งเดิมจึงมีการผสานประเด็นองค์กรการเคลื่อนไหวทางสังคมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ โดยมองว่าอำนาจซึ่งนำไปสู่การมีอิทธิพลในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองที่มีผลต่อคนส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในคนกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น ฉะนั้น “ขบวนการทางสังคม” หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ชายขอบของกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองและถูกกีดกันออกปจากช่องทาง กลไกภายนอกสถาบันทางการเมือง จากฐานคติ McAdam (1982) เสนอว่า จึงทำให้ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองเน้นการวิเคราะห์ไปที่ปัจจัยสำคัญที่นำมาซึ่งการก่อกำเนิด พัฒนาการความเข้มแข็ง-อ่อนแอ ความก้าวหน้า-ถดถอย ความสำเร็จ-ล้มเหลว และการสร้างผลสะเทือนของขบวนการทางสังคม 3 ประการ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 96) ได้แก่

2.3.1.1 ระดับความพร้อมด้านองค์กร (Degree of Organizational Readiness) หรือระดับความเข้มแข็ง (Level of Organizational Strength) โดย McAdam (1982) เสนอว่ามีองค์ประกอบดังนี้

1) ผู้นำ/แกนนำ ในองค์กรเคลื่อนไหว มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งการเคลื่อนไหว (Organizer) และเป็นผู้ที่อยู่ในฐานะของการตัดสินใจเพื่อการดำเนินงานและการใช้ยุทธวิธี และมีฐานของการเป้นผู้จัดตั้งการเคลื่อนไหวหรือเป็นผู้ประกอบการทางการเมือง (Political Entrepreneurs) ซึ่งจะทำหน้าที่ในการระดมทรัพยากรชักนำผู้คนประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนเข้ามาร่วมเคลื่อนไหว และเป็นผู้ตัดสินใจเพื่อดำเนินการและใช้ยุทธวิธี นอกเหนือจากนี้ ผู้นำ/แกนนำต้องมีบทบาทในการสร้างความเห็นพ้องร่วมกันในหมู่สมาชิก สร้างความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) ในค่านิยม เป้าหมาย ยุทธวิธีและแนวทางการเคลื่อนไหวให้กับสมาชิกและแกนนำด้วยกันเอง เพื่อก้าวไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Zald and Ash, 1973 : 95-97 (อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 19)

ผู้นำความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ตัดสินใจ Jenkins (1983 : 539-542. อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 37) เสนอว่า

(1) องค์การเคลื่อนไหวที่มีโครงสร้างการตัดสินใจแบบรวมศูนย์ (Isolated/Centralized) คือ มีแนวโน้มไม่เป็นประชาธิปไตย เนื่องจากสมาชิกที่ส่วนร่วมในการตัดสินใจสมาชิกมีอิทธิพลต่อผู้นำอย่างจำกัด รวมทั้งจากลักษณะโครงสร้างที่ตายตัวจึงทำให้การเปลี่ยนแปลงภายในขบวงนการเคลื่อนไหวทางสังคมเปลี่ยนแปลงได้ยาก ประเด็นสำคัญเมื่องมีผู้นำและโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมจึงถูกปราบปรามควบคุมและถูกตอบโต้กลับจากกลุ่มผู้มีอำนาจได้ง่าย

(2) องค์กรที่มีโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ (Decentralized/ Federated) ที่ไม่มีการแบ่งงานที่ชัดเจน รวมตัวกันโดยผ่านเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ โดยมีอุดมการณ์หรือจุดยืนบางอย่างครอบงำอยู่ ถึงแม้ว่าโครงสร้างการตัดสินใจที่กระจายตัวและซับซ้อนทำให้การตัดสินใจเพื่อการเคลื่อนไหวต้องใช้ระยะเวลานาน ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่สมาชิกเผชิญหน้าได้อย่างรวดเร็ว แต่เป็นโครงสร้างการดำเนินงานและการตัดสินใจที่มีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปได้ตามสถานการณ์ เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่งผลให้เกิดความกลมเกลียวเป็นหนึ่งเดียวกันมากยิ่งขึ้น รวมทั้งทำให้ฝ่ายตรงกันข้ามควบคุมหรือปราบปรามได้ยาก

นอกเหนือจากโครงสร้างตัดสินใจแต่ละประเภทจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้นำ/แกนนำแล้ว Ganz (2003 : 285. อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 41) ได้เสนอเพิ่มเติมว่า ภาวะผู้นำและประสบการณ์การเคลื่อนไหว ยังนับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวทางสังคม เพราะผู้นำที่มีภาวะความเป็นผู้นำสูง สมาชิกให้การยอมรับ มีความสามารถและทักษะในการจัดตั้ง การระดมทรัพยากร รวมทั้งผู้นำ/แกนนำที่มีประวัติหรือประสบการณ์ในการเคลื่อนไหวมาก่อน ย่อมส่งผลต่อการวางแผนการเคลื่อนไหว รวมทั้งการเลือกใช้ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อให้ยุทธวิธีเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะจากประสบการณ์ของผู้นำที่ได้จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเคลื่อนไหวกับเครือข่าย

ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2552 : 141-144) แบ่งประเภทแกนนำในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของไทย โดยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

(1) ผู้นำตามธรรมชาติ คือผู้ที่ผ่านการบวชเรียน มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ อ่านออกเขียนได้และเป็นคนที่ชาวบ้านให้ความเคารพ ซึ่งอาจเป็นผู้นำที่สวมทับกับการเป็นผู้นำแบบทางการ

(2) ผู้นำรุ่นหนุ่มสาว คือ กลุ่มผู้นำที่เคยผ่านการต่อสู่ชีวิตภายนอกชุมชน ได้รับการศึกษา มีความกล้าหาญในการตัดสินใจ เพื่อต่อสู้กับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ จากภายนอกที่เข้ามามีผลต่อวิถีชีวิตปกติ

(3) ผู้นำชาวบ้านที่เติบโตมากับการทำงานร่วมกับนักพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) คือ ผู้นำที่เคยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับเอ็นจีโอ มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบสามารถเป็นวิทยากรและจับประเด็นในเวทีการแลกเปลี่ยนทางความคิดได้อย่างดี

(4) ผู้นำที่ผ่านการต่อสู้ร่วมกับขบวนการต่อสู้ของสหพันธ์ชาวไร่ชาวนาแห่งประเทศไทยและการเคลื่อนไหวมวลชนในยุคความขัดแย้งทางอุดมการณ์ คือมีความตระหนักว่าเมื่ออำนาจรัฐยังคงเข้ามารุกรานชีวิต พวกเราจำเป็นต้องต่อสู้โดยเปลี่ยนจากการจับอาวุธมาเป็นการใช้การชุมชนและกดดันให้รัฐแก้ไขปัญหา

2) ด้านสมาชิก

Wberschall (1973 : 135. อ้างถึงใน ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 44-45) ได้ให้ความสำคัญต่อการคัดสรรสมาชิกเข้าร่วมภายในกลุ่ม กล่าวคือ การคัดสรรสมาชิกให้เข้าร่วมไม่ได้เกิดขึ้นจากการคัดเลือกสมาชิกในกลุ่มของปัจเจกชนจำนวนมากที่อยู่กันอย่างโดดเดี่ยวและอย่างแปลกแยก แต่คัดสรรจากกลุ่มของประชาชนที่มีความพร้อมสูงต่อการจัดตั้งและการมีส่วนร่วม โดยจะเป็นการคัดสรรจากเส้นสายปฏิสัมพันธ์ที่มีอยู่ โดยมีรูปแบบที่สำคัญ 2 รูปแบบ คือ

(1) การคัดสรรสมาชิกแบบปัจเจก ซึ่งเป็นการคัดสรรสมาชิกตามสายเครือข่ายสังคม จากเครือข่ายสมาคมที่องค์กรมีความสัมพันธ์หรือมีความเกี่ยวข้องกัน เป็นการคัดสรรสมาชิกใหม่ให้กับองค์กรหรือการเคลื่อนไหวใหม่ที่เพิ่มเกิดขึ้น

(2) การคัดสรรแบบกลุ่มหรือหมู่คณะ เป็นการคัดสรรจากกลุ่มองค์กร หรือขบวนการ ที่ผ่านการจัดตั้งและเคลื่อนไหวมาก่อนให้เข้าร่วมกับองค์กรหรือการเคลื่อนไหวใหม่ที่เกิดขึ้น โดยเป็นการคัดสรรแบบผสาน (Merge) หรือ ผนึกกำลัง (Coalition) ของสมาชิกในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเดิมหรือองค์กรเก่า เพื่อให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกิดขึ้นใหม่

จากรูปแบบการคัดสรรสมาชิกที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้สมาชิกมีความพร้อมที่แตกต่างกันออกไป McAdam (1982 : 44-45. อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สำรวนเย็น, 2550 : 27) จึงชี้ให้เห็นว่า การให้ความสำคัญกับการคัดสรรสมาชิกขององค์กร หรือขบวนการทางสังคมที่ผ่านการจัดตั้งและการเคลื่อนไหวมาก่อน โดยเฉพาะการคัดสรรแบบกลุ่ม (Bloc Recruitment) สมาชิกจะมีความพร้อม ความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) มีแรงจูงใจในการเข้าร่วม (Incentive) และ มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและความเป็นแอกภาพร่วมกัน (Solidarity) อันเป็นมรดกที่สืบทอดจากองค์กรและขบวนการทางสังคมเดิม ก่อนที่จะเข้ามาร่วมกับองค์กรและเคลื่อนไหวใหม่สมาชิกจึงมีความพร้อม

สำหรับการเคลื่อนไหวด้าวยการปรับใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ โดยเฉพาะยุทธวิธีที่มีความเสี่ยงต้องใช้ต้นทุนในการเข้าร่วมสูง และใช้เวลานานในการบรรลุเป้าหมายมากกว่าสมาชิกที่ได้จากการคัดสรรตามสายเครือข่ายสังคม เช่น เครือญาติ เป็นต้น

โครงสร้างรแรงจูงใจให้สมาชิกมีความเป้นเอกภาพร่วมกัน (Structure of Solidarity Incentive) McAdam (1982 : 45-46. อ้างถึงใน ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 96) ซึ่งได้กล่าวถึง ความสำคัญของความเป้นเอกภาพของสมาชิกว่า สามารถช่วยรักษาความเป็นขบวนการทางสังคมไว้ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพราะความเป็นเอกภาพของสมาชิกเกิดจากการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกอยากเข้ามามีส่วนร่วมเคลื่อนไหวกับองค์กร ซึ่งเป็นการให้แรงจูงใจที่อยู่ภายใต้ระบบความสัมพันธ์ต่างตอบแทนน (Interchange Reward) ระหว่างสมาชิกกับองค์กร ดังนั้น ขบวนการทางสังคมที่สามารถสร้างสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจให้สามารถชักนำไปสู่ความเป็นเอกภาพในหมู่สมาชิกได้ ย่อมมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวและระดมสมาชิกใหม่ ที่สำคัญยังช่วยแก้ปัญหาสมาชิกที่ได้รับผลประโยชน์โดยไม่ต้องจ่าย

Olson (1968 : 186. อ้างถึงใน ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2540 : 21) เห็นว่า การที่องค์กรของกลุ่ม/ขบวนการทางสังคมจะสามารถสร้างแรงจูงใจเพื่อแลกเปลี่ยนกับการเข้าเป็นสมาชิก รวมทั้งชักนำให้สมาชิกยึดมั่นผูกพันอยู่ร่วมกับขบวนการและการเคลื่อนไหวของขบวนการได้นั้นจะต้องมีการสร้าง “แรงจูงใจสำหรับปัจเจก” (Selective Incentive) ซึ่งเป็นแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ที่จำแนกออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

(1) ผลประโยชน์ทางวัตถุ (material Benefits) คือ รางวัลตอบแทนที่ได้จากการเข้าร่วมในรูปของรายได้หรือบริการที่ประเมินค่าเป็นตัวเงินได้

(2) ผลประโยชน์ด้านสถานะทางสังคม (status Incentives) คือสิ่งที่ได้รับในมิติทางสังคม ซึ่งเป็นผลตอบแทนที่ได้จากการเข้าร่วมในบทบาทของการรวมกลุ่ม เช่น ความสนุกสนาน ความเป็นมิตร สถานภาพทางสังคม หรือความเคารพนับถือ เป็นต้น

(3) ผลประโยชน์ด้านการบรรลุในอุดมการณ์ ความเชื่อ (Purposive/Expressive rewards)

Olson เชื่อว่า การใช้แรงจูงใจสำหรับปักเจก (Selective Incentive) เนื่องจากปัจเจกบุคคลจะตัดสินใจเข้าร่วมกระทำการรวมหมู่หรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจด้านอรรถประโยชน์เป็นสำคัญ โดยจะคำนวณผลได้และผลเสียของการเข้าร่วม หากผลประโยชน์ที่ได้รับมีมูลค่ามากกว่าหรือเทียบเท่ากับต้นทุนที่เสียไป ปัจเจกบุคคลก็จะตัดสินใจเข้าร่วม

Mundo (1992 : 18-36, อ้างถึงใน พฤทธิสาณ ชุมพล, 2547 : 6) เสนอว่า องค์กรขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่เลือกใช้แรงจูงใจเชิงวัตถุ (Material Benefits) เป็นส่วนใหญ่และให้แรงจูงใจเชิงอุดมการณ์ความเชื่อ (Purposive Expressive Rewards) เป็นส่วนน้อย จะ

ทำให้มีสมาชิกเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วและขยายเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ขึ้นตามไปด้วย เพื่อหวังผลเป็นอิทธิพลต่อนโยบาย ในทางตรงข้ามขบวนการที่เลือกเสนอแรงจูงใจเชิงวัตถุ แต่มีกระบวนการเสนอแรงจูงใจเชิงอุดมการณ์และความเชื่อผ่านการกล่อมเกลาเรียนรู้ทางการเมืองควบคู่ไปด้วย สมาชิกที่เข้าร่วมและคงอยู่ภายในกลุ่มอาจจะอยู่ด้วยแรงจูงใจเชิงอุดมการณ์และความเชื่อเพียงอย่างเดียวหรืออาจดำรงอยู่เพราะแจงจูงใจทั้งสองประการ ฉะนั้น ผู้นำต้องพิจารณาและเสนอแรงจูงใจเชิงผลประโยชน์ให้สอดคล้องกับประเภทของสมาชิกที่เข้าร่วมการกระทำรวมกลุ่มด้วย

Turner และ Killian (1972 :335, อ้างถึงใน ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2540 : 121) ได้ชี้ให้เห็นว่า หากจะดำเนินการเคลื่อนไหวให้มีประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่องและสามารถบรรลุเป้าหมายของกลุ่มหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมได้ ปัจจัยที่สำคัญคือ องค์กรจะต้องสร้างความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) ของหมู่สมาชิกให้มีต่อเป้าหมายของขบวนการ

Knoke (1981 : 158, อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2554 : 5-7) ได้เพิ่มเติมปัจจัยอีก 3 ประการ ที่เป็นตัวกำหนดความยึดมั่นผูกพัน (Commitment) ของสมาชิกในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม ได้แก่

(1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจในกิจกรรมที่สำคัญขององค์กร

(2) ความบ่อยครั้งของการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างสมาชิกด้วยกันเองและการสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิก

(3) การได้ใช้อำนาจมีส่วนร่วมและใช้อิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจ

3) เครือข่ายการสื่อสาร (Communication Network)

เครือข่ายการสื่อสารชี้วัดจากประสิทธิภาพในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเคลื่อนไหว โดย Mario และ McAdam (2003 : 7-12, อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2554 : 5-7) ได้แบ่งเครือข่ายการสื่อสารของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) เครือข่ายปัจเจกบุคคล (Individual Network) คือ เครือข่ายที่เชื่อมโยงเอาปัจเจกบุคคลเข้ากับขบวนการ ซึ่งอาจเป็นการเชื่อมโยงโดยสายสัมพันธ์ส่วนตัว อาทิเช่น ความเป็นเพื่อน ญาติ หรือการเชื่อมโยงโดยผ่านสายสัมพันธ์ที่มีกับสาธารณะ อาทิเช่น สายสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมคณะ ซึ่งสายสัมพันธ์นี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมในขบวนการของปัจเจกบุคคล

(2) เครือข่ายองค์กร (Organization Network) คือ การเชื่อมโยงระหว่างองค์กรหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การเชื่อมโยงข้ามองค์กร ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการระดมและการจัดสรรทรัพยากรระหว่างกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและช่วย

เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เกิดเป็นความร่วมมือในกิจกรรมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรวมทั้งยังเผยแพร่นิยามความหมายและอัตลักษณ์ของขบวนการด้วย

(3) เครือข่ายอัตลักษณ์และเครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านเหตุการณ์ (Identity Network) คือ เครือข่ายที่เชื่อมโยงผ่านการสร้าง การให้นิยามต่ออัตลักาณ์ของกลุ่มและต่อเหตุการณ์การเคลื่อนไหว สภาพปัญหาหรือข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงการเชื่อมโยงผ่านเครื่องมือและยุทธวิธีเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ

4) ยุทธวิธีการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม McAdam (1983) จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 153)

(1) ยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ (Conventional) เป็นยุทธวิธีที่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติและเป็นยุทธวิธีที่ถูกต้องตามหลักของกฎหมายที่มีอยู่ โดยไม่เหนือความคาดหวังของสาธารณชนและรัฐ ถือเป็นวิธีการเคลื่อนไหวที่ยังอยู่ในบรรทัดฐานของสังคมประชาธิปไตยที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับได้ อาทิเช่น การยื่นหนังสือ การลงชื่อประท้วง การวิ่งเต้น เป็นต้น โดยลักษณะและหลักการที่สำคัญของยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติมี 5 ประการ (Tilly. 1995, อ้างถึงใน วิเชียร บุราณรักษ์, 2548 : 26-27) ดังต่อไปนี้

(1.1) เป็นวิธีการที่สังคมสาธารณชนทั่วไปเข้าใจและมีความคุ้นเคย

(1.2) เป็นวีธีการเคลื่อนไหวที่มีความสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้กระทำการและคนทั่วไปในสังคมถึงผลลัพธ์ที่จะตามมาจากการเคลื่อนไหว

(1.3) เป็นการเคลื่อนไหวที่ใช้ความยึดมั่นผูกพันของผู้กระทำการเพียงเล็กน้อย

(1.4) มีความเป็นสถาบันสูง และเป็นวิธีเคลื่อนไหวที่ไม่มีพลังท้าทายมากนัก

(1.5) เป็นวิธีการที่ไม่ละเมิดกฎหมาย

(2) ยุทธวิธีอยู่นอกช่องทางการเมืองปกติ (Less Conventional) Tilly (1995, อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 21) กล่าวว่าเป็นยุทธวิธีที่สาธารณะและชนชั้นนำ (รัฐ) ไม่คุ้นเคยหรือไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น โดยอาจละเมิดต่อกฎระเบียบและกฎหมายจึงมักถูกปฏิเสธและต่อต้านโดยรัฐกับประชาชนทั่วไป หรือเป็นยุทธวิธีที่ Tarrow (1999, อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สำนวนเย็น, 2552 : 32) เรียกว่า ยุทธวีธีขัดขวาง ท้าทายระบบการเมืองปกติ (Disruption) โดยอธิบายว่า เป็นยุทธวิธีการเคลื่อนไหวเพื่อเข้าไปกดดันกระบวนการตัดสินใจของรัฐหรือฝ่ายตรงข้ามไม่ใช่ช่องทางของระบบการเมืองและระบบราชการปกติ กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่เข้าไปขัดขวาง รบกวน หรือสร้างความไม่สะดวกให้กับการดำเนินกิจกรรมปกติของฝ่ายตรงข้าม รัฐและ

สาธารณชนที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการยั่วยุ/กดดันให้ผู้มีอำนาจและคนที่เกี่ยวข้องได้ใส่ใจต่อข้อเรียกร้องและความต้องการของขบวนการ ตลอดจนการเข้าสู่เวทีความขัดแย้งเพื่อแสดงออกโดยตรงในพื้นที่และสถานที่สาธารณะเพื่อขัดขวางกิจกรรมสาธารณะ อาทิเช่น การนั่ง การยืนปิดถนน การนัดหยุดงาน หรือการเข้าไปชุมนุมประท้วงในสถานที่ราชการ ซึ่ง Tarrow มีทัศนะต่อมิติยุทธวิธี “Disruption” เป็นการเคลื่อนไหวที่ขบวนการหรือกลุ่มต้องการแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์และความเป็นหนึ่งเดียวของขบวนการ รวมทั้งเป็นยุทธวิธีที่แสดงให้เห็นถึงการไม่ยอมประนีประนอม หรือยอมประสานประโยชน์กับฝ่ายตรงข้าม แต่เป็นยุทธวิธีที่ไม่ถึงกับใช้ความรุนแรงให้เกิดผลประทบในชีวิตต่อคู่กรณี นอกเหนือจากนี้ Tarrow ยังกล่าวถึงลักษณะและหลักการที่สำคัญของยุทธวิธีขัดขวาง ท้าทายระบบปกติไว้ดังนี้

(2.1) เป็นการแสดงออกโดยตรงในพื้นที่สาธารณะผ่านการนั่งหรือยืนของผู้กระทำการ เพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์และความเป็นหนึ่งเดียวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

(2.2) เป็นการเคลื่อนไหวที่ขัดขวางกิจกรรมปกติของฝ่ายตรงข้าม ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีอำนาจ ซึ่งเป็นการบังคับให้ผู้คนเหล่านี้ใส่ใจต่อข้อเรียกร้องและความต้องการของผู้กระทำการ

(2.3) เป็นการขยายระลอกคลื่นของการประท้วงโดยการปิดถนนหรือการเข้าแทรกแซงกิจกรรมสาธารณะ เพื่อสร้างความไม่สะดวกให้กับผู้คนที่เกี่ยวข้อง ถึงแม้จะเสี่ยงต่อการผิดกฎหมายและกฎระเบียบ แต่เป็นวิธีที่สามารถดึงผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เข้ามาสู่ความขัดแย้งได้

2.3.1.2 การตระหนักรู้ร่วมกันของสมาชิกและการพัฒนาจิตสำนึกในการต่อสู้

McAdam (1982, อ้างถึงใน ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 97) ได้เพิ่มเติม “การปลดปล่อยการตระหนักรู้” ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะนำสู่การเกิดจิตสำนึกของการลุกขึ้นสู้ในการต่อสู้ร่วมกันให้เกิดขึ้นในตัวสมาชิกขึ้นมาในการอธิบาย

จากเหตุการณ์และกระบวนการเปลี่ยนแปลงบริบทโดยรวมของสังคมกล่ายเป็นโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อต่อขบวนการทางสังคม ซึ่งได้ก่อให้เกิดสภาวะไร้เสถียรภาพทางการเมืองนำไปสู่การสั่นคลอนสัมพันธภาพอำนาจแบบเดิมและยังส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพทางอำนาจแบบใหม่ ซึ่งลดช่องว่างและระยะห่างทางอำนาจ ก่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการต่อรอบรวมทั้งเปิดช่องทางเพื่อท้าทายกับฝ่ายที่เผชิญหน้า รวมทั้งได้ต้นทุนสำหรับการปราบปราม ควบคุม และทำลายขบวนการทางสังคมให้ฝ่ายที่เผชิญหน้า

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาบนฐานของทฤษฎีการระดมทรัพยากรจะพบกับประเด็นที่นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการระดมทรัพยกรคือ การทำให้กลิ่นคนนอก

วงขอบระบบการเมืองปกติเกิดการตระหนักรู้ร่วมกัน ถึงโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง และเกิดการเปลี่ยนผ่านทางด้านจิตสำนึก พฤติกรรมจนทำให้กล้าที่จะออกมาเคลื่อนไหวท้าทาย ดังนั้น การปรากฏตัวและการพัฒนาของขบวนการทางสังคมจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับการไร้เสถียรภาพทางการเมือง ในทางตรงกันข้าม ความไม่เสถียรภาพกลับทำให้ความเข้มแข็งของกลุ่มคนนอกวงขอบระบบการเมืองปกติเพิ่มมากขึ้น

2.3.1.3 โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political Opportunity Structure)

เหตุการณ์หรือกระบวนการทางสังคมในระดับกว้าง ที่มีผลต่อโครงสร้างหรือสถาบันทางการเมือง ซึ่งลงหลักปักฐานในระบบการเมืองปกติขณะนั้นอยู่ในสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงในโอกาสทางการเมืองที่เอื้อหรือไม่เอื้อต่อขบวนการเคลื่อนไหว ทฤษฎีกระบวนการทางการเมืองมองว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม หรือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง เป็นเพียงปัจจัยแวดล้อมที่หนุนเสริมหรือส่งผลทางอ้อมให้เกิดการลุกขึ้นสู้เท่านั้น โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการกระทำรวมหมู่ของกลุ่มคนนอกวงขอบระบบการเมืองปกติและการเปลี่ยนแปลงของโครงสรางโอกาสทางการเมืองที่มีลักษณะแบบสั่งสม ค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าการเกิดขึ้นแบบฉับพลันเหมือนเช่นมุมมองของทฤษฎีพฤติกรรมรวมหมู่ (ประภาส ปิ่นตบแต่, 2552 : 97-98)

สาเหตุที่กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นโครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อต่อขบวนการทางสังคม เพราะก่อให้เกิดสภาวะไร้เสถียรภาพทางการเมืองนำไปสู่การสั่นคลอนสัมพันธภาพทางอำนาจแบบเดิมและก่อให้เกิดสัมพันธภาพทางอำนาจแบบใหม่ เป็นการลดช่องว่างและระยะห่างทางอำนาจ เกิดพัฒนาการในการต่อรองรวมทั้งเปิดช่องทางในการท้าทายกับฝ่ายที่เผชิญหน้า นอกเหนือจากนี้ยังเพิ่มต้นทุนสำหรับการปราบปรามควบคุม และทำลายขบวนการทางสังคมให้กับฝ่ายที่เผชิญหน้าด้วย (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 98)

ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาบนฐานของทฤษฎีการระดมทรัพยากรยังจะพบประเด็นสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรในการระดมทรัพยากร กล่าวคือ ทำให้กลุ่มคนนอกขอบระบบการเมืองปกติเกิดการตระหนักรู้ร่วมกันถึงโอกาสที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนั้น และเกิดการเปลี่ยนผ่านทางด้านจิตสำนึกและพฤติกรรมจนกล้าพอที่จะออกมาเคลื่อนไหวท้าทาย ดังนั้น การปรากฏตัว การพัฒนาของขบวนการทางสังคมจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับไร้เสถียรภาพทางการเมือง หากแต่ความไม่เสถียรภาพมีผลทำให้ความเข้มแข็งของกลุ่มคนนอกวงขอบระบบการเมืองปกติเพิ่มขึ้น (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 98-99)

2.3.1.4 ตัวชี้วัดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง

Tarrow (1991) เสนอว่า แนวคิดวิเคราะห์โครงสร้างโอกาสทางการเมืองได้พัฒนามาจากงานศึกษาของ Lipsky (1968) และพัฒนามาจนเป็นตัวแบบในการวิเคราะห์ที่ชัดเจน

มากขึ้นในศตวรรษที่ 1970 ซึ่งมีขบวนการทางสังคมปรากฏตัวขึ้นอย่างกว้างขวาง Tarrow โดยมีนิยามตัวชี้วัดโครงสร้างโอกาสทางการเมืองในเชิงปฏิบัติการไว้ 4 ประการ (ประภาส ปิ่นตบแต่ง. 2552 : 10)

(1) ระดับการเปิดหรือปิดของระบบการเมือง

(2) เสถียรภาพหรือความไร้เสถียรภาพของระเบียบทางการเมือง

(3) การมีหรือไม่มีพันธมิตรหรือกลุ่มสนับสนุน

(4) การแตกแยกในหมู่ชนชั้นนำหรือความอดกลั้นผ่อนปรนหรือไม่ของชนชั้นนำต่อการเคลื่อนไหวประท้วง

2.3.1.5 ฝ่ายต่อต้านขบวนการทางสังคม (Counter-Movement)

ฝ่ายต่อต้านขบวนการทางสังคม คือขบวนการทางสังคมที่มีความต้องการข้อเรียกร้องที่ตรงข้ามกันกับของขบวนการทางสังคม โดยข้อเรียกร้องขอฝ่ายต่อต้านมักจะถูกกระตุ้นจากข้อเรียกร้องของขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อน ดังนั้น ฝ่ายต่อต้านในอีกความหมายหนึ่งจึงมีลักษณะเป็นขบวนการโต้ตอบ ซึ่งมีจุดหมายตรงกันข้ามกับขบวนการทางสังคมบุกเบิก ซึ่งอาจมีลักษณะการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างทางสังคม หรือเพื่อรักษาสถานะทางสังคมเดิม

นอกเหนือจากการนิยามข้างต้นยังมีฝ่ายต่อต้านอนุรักษ์นิยามด้วย ซึ่งเป็นฝ่ายต่อต้านที่ไม่ได้มุ่งต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมหรือไม่ได้ต่อ้านเพื่อรักษาสถานภาพเดิม และไม่ใช่ขบวนการที่เผชิญหน้ากับรัฐโดยตรง แต่เป็นฝ่ายต่อต้านที่มุ่งต่อต้านและเผชิญหน้าโดยตรงกับขบวงนการทางสังคมที่เกิดขึ้นก่อน และเป็นขบวนการที่มีจุดหมายที่แตกต่างกันและตรงข้ามกันอย่างชัดเจน ฝ่ายต่อต้านลักษณะนี้จึงมีลักษณะเป็น “ขบวนการปรปักษ์” กับขบวนการทางสังคมบุกเบิกที่เกิดขึ้นมาก่อนหน้า ซึ่งขบวนการปรปักษ์นี้มุ่งที่จะมีการปฏิสัมพันธ์หรือใช้ประโยชน์จากโครงสร้างโอกาสทางการเมืองเช่นเดียวกับขบวนการสังคมบุกเบิก (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 110-111)

2.3.2 ข้อจำกัด และการกลับมาของมิติวัฒนธรรม

การอธิบายการเกิดขึ้นและการเมืองของขบวนการทางสังคมในระยะต่อมาจึงนำเอามิติทางวัฒนธรรมเข้ามาเสริม เพื่อที่จไม่ยึดติดอยู่กับมิติองค์การเคลื่อนไหวทางสังคมและมิติการเมืองมากเกินไป โดยเชื่อมโยงมุมมองการระดมทรัพยากรกับมุมมองจิตวิทยาสังคมเข้าด้วยกัน โดยเรียกแนวคิดใหม่นี้ว่า “การสร้างกรอบโครง” และมีตัวแบบการจัดระเบียบกรอบโครง กรอบการวิเคราะห์มองว่า ขบวนการทางสังคมเป็นผู้ประกอบสร้างและพัฒนาประเด็นความขัดแย้งทางสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดการสร้างกรอบโครงขยายนการวิเคราะห์รวมไปถึงกระบวนการสร้างพัฒนาปกป้องอัตลักษณ์ เป็นการให้ความสำคัญในมิติด้านวัฒนธรรมในการวิเคราะห์การก่อเกิดขบวนการทางสังคม

และเป็นการพัฒนาประเด็นการวิเคราะห์ที่ขยายจากทฤษฎีการระดมทรัพยากรเดิม ที่ให้ความสำคัญกับประเด็นทรัพยากรเพื่อการเคลื่อนไหว (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2552 : 114-115)

หัวใจสำคัญของแนวคิดการสร้างกรอบโครง คือ ปัญหาความเดือดร้อน และการประกอบสร้างทางสังคม หรือการตีความสังคมใหม่เป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ผันแปรไปตามปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กรอบการวิเคราะห์จึงนำเอามิติทางวัฒนธรรมกลับมาวิเคราะห์อีกครั้ง ซึ่งไม่ได้นำมาอธิบายในฐานะปัจจัยเชิงโครงสร้าง แต่เป็นการขยายมิติของกระบวนการระดมทรัพยากร ที่ไม่ใช่เงิน แรงงาน และเวลา แต่เป็นการระดมการสนับสนุนผ่านการเชื่อมโยงมิติวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อและทัศนคติ (ประภาส ปิ่นตกแต่ง, 2552 : 115-116)

แนวคิดนี้ จึงมีความเชื่อมโยงกับการศึกษาวิจัยเรื่องความพร้อมของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กรณีศึกษา กลุ่มเสรีชน จังหวัดอุบลราชธานี โดยชี้ให้เห็นถึงปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อความสำเร็จ/ล้มเหลวของการเคลื่อนไหว จากเหตุการณ์รัฐประหารในปี 2549 จึงเป็นผลให้เกิดขบวนการทางสังคมต่าง ๆ ขึ้น หนึ่งในนั้นคือกลุ่มเสรีชนอุบล ซึ่งเริ่มเคลื่อนไหวและมีส่วนร่วมมาตั้งแต่กุมภาพันธ์ 2552 หากระบบการเมืองไม่เปิดหรือการเมืองไม่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ถึงขบวนการทางสังคมจะมีความพร้อมในองค์กรมากแค่ไหน การขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมย่อมไม่เกิดขึ้น

2.4 บริบทพื้นที่

แขวงบางขุนเทียน เป็นท้องที่การปกครองแห่งหนึ่งของเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร สภาพโดยทั่วไปเป็นที่อยู่อาศัย มีพื้นที่ทั้งสิ้น 5,789 ตร.กม. ประชากรทั้งหมด 35,073 คน (ข้อมูล ณ พ.ศ.2564) โดยในการเลือกตั้งส่วนท้องถิ่น

ที่ตั้งและอาณาเขต

แขวงบางขุนเทียนมีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขต (เขตภาษีเจริญ) และแขวงบางค้อ (เขตจอมทอง) มีลำรางสาธารณะ คลองบางประทุน คลองตาฉ่ำ คลองรางบัว คลองสวนหลวงใต้ และคลองบางหว้าเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงจอมทอง (เขตจอมทอง) มีคลองด่านและคลองสนามชัยเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับแขวงจอมทอง (เขตจอมทอง) แขวงแสมดำ (เขตบางขุนเทียน) และแขวงคลองบางบอน (เขตบางบอน) มีคลองสนามชัยและคลองวัดสิงห์เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับแขวงคลองบางพราน (เขตบางบอน) และแขวงบางหว้า (เขตภาษีเจริญ) มีคลองวัดสิงห์และคลองบางระแนะเป็นเส้นแบ่งเขต

จำนวนหมู่บ้านและประชากร

จำนวนหมู่บ้านในเขตจอมทอง แขวงบางขุนเทียน มีจำนวน 4,215 หลังคาเรือน จำนวนประชากร แยกเป็นชาย 19,300 คน หญิง 15,773 คน รวมเป็น 35,073 คนและมีผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง 19,123 คน แยกเป็นชาย 11,541 คน หญิง 7,582 คน มีชุมชนรวม 15 ชุมชน

สภาพสังคม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย และทำสวนผลไม้ การคมนาคมภายในชุมชนใช้เส้นทางบกเป็นหลัก มีถนนเอกชัยเป็นถนนสายหลัก และมีถนนสายย่อยในซอยและในชุมชนต่าง ๆ ส่วนการคมนาคมทางน้ำไม่ได้รับความนิยม การสาธารณูปโภคอยู่ในเกณฑ์ดี มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทรา กมลโรจน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ อยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายได้ พบว่า ด้านที่มีระดับมากได้แก่ ด้านการไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ด้านที่มีระดับปานกลางได้แก่ ด้านการติดตามรับฟัง หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และด้านที่มีระดับน้อยได้แก่ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและด้านการเรียกร้องสิทธิประโยชน์เพื่อส่วนร่วม ผลการเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประชาชนที่มีหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันทางสถิติ ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวน รณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ควรจัดให้มีช่องทางการรับรู้ข่าวสารจากทางราชการซึ่งประชาชนสามารถติดตามได้สะดวก ควรจัดให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนในการเสนอปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ควรเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้

ชรินทร ประสมสุข (2560) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเกษตรกรในเขตพื้นที่ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองภาพรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เกษตรกรทุกคนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาหรือลัทธิใด ๆ ก็ได้ ความโน้มเอียงทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเกษตรกรฯ คิดว่า ด้านการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติมาที่สุด รัฐบาลควรเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล นักการเมืองส่วนใหญ่มีความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย

ธนากร ใสโศก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษาพบว่า ระดับ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในส่วนของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือด้านการเป็นผู้ประท้วง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม คือ ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางองค์กรบริหารส่วนตำบลจัดให้ โดยการรวบกลุ่มจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นเวทีกลางในการแสดงออกถึงความต้องการของกลุ่มประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ควรจัดประชาชนหรือจัดโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและพบปะกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

วีระพนธ์ ยิ้มเจริญ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร (การทดสอบสมมติฐาน) พบว่า ประชาชนแขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นภัส เล็กเจริญ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ผลทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า เพศและระยะเวลาที่อยู่อาศัยต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ต่างกัน ส่วนอายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษาและสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

พงษ์พัต วัฒนพงศ์ศิริและสุรีย์พร สลัลสี (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเทศบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านพัฒนาการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ด้านความสนใจทางการเมือง และด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองตามลำดับ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ประชาชนที่มี เพศ อายุ

รายได้ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

พระมหาทัศพงษ์ ชยเมธี (กลิ่นศรีสุข) (2563) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ พบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเทพสิต จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักอปริหานิยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

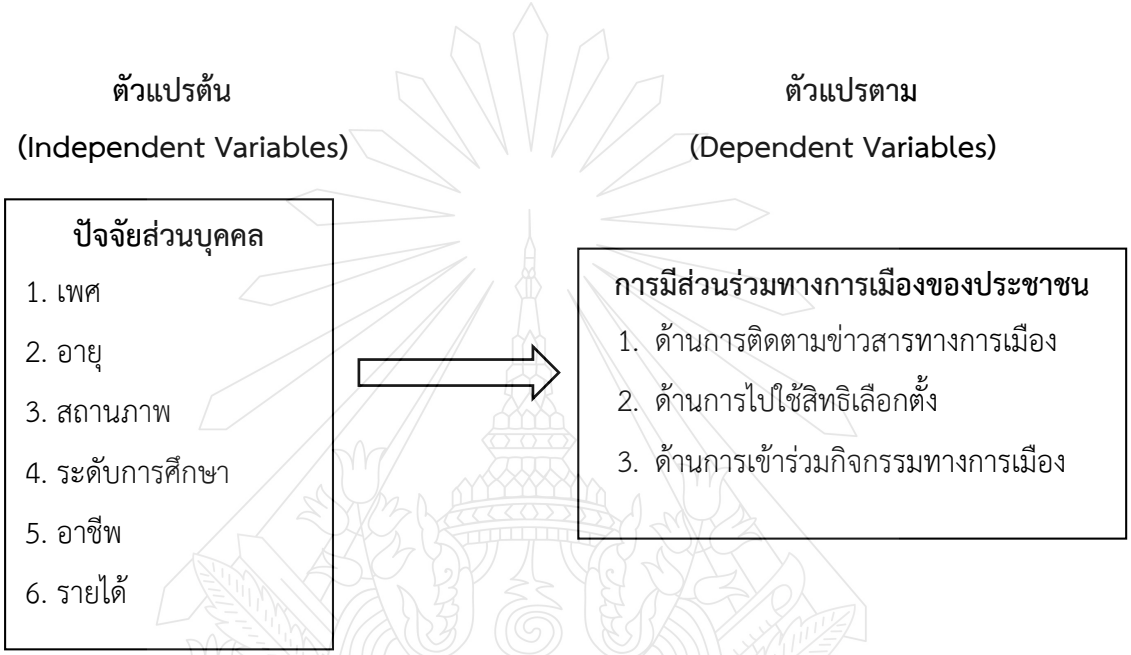
3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และหลักอปริหานิยธรรมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

โพธิ์คิน ขวาอุ่นหล้า และปัทมา จรูญโรจน์ ณ อยุธยา (2563) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ด้านการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง และด้านการจัดตั้งและการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

เบ็ญจวรรณ จามน้อยพรหม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พบว่า 1.การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ ตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และตำบลที่อยู่อาศัย พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยได้ประมวลแนวคิดและงานวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช้แนวคิดของนี และเวอร์บา (Nie & Verba, 1975 อ้างถึงในมยุรี ถนอมสุข, 2554) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น และการทบทวนวรรณกรรมกำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม รวมไปถึงกรอบแนวคิดในการวิจัย และใช้เครื่องมือคือแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ได้แก่ จำนวนประชากรที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ในเขตพื้นที่แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 35,073 คน (งานทะเบียน สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2564)

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 396 คน โดยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร ตามสูตรของ (Taro Yamane.1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

กำหนดให้ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

E = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

กำหนดให้ไม่เกิน .05

แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{35,073}{1+35,073(.05)^2}$$

$$= \frac{35,073}{88.68} = 395.5$$

ดังนั้น เมื่อแทนค่าตามสูตร ของ Taro Yamane จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 395.5 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอเพิ่มเป็นจำนวนเต็มคือ 396 คน

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีทะเบียนบ้าน และยังอาศัยอยู่ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนให้ครบถ้วนตามจำนวน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนประกอบด้วย

1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ

1.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4.1 การสร้างเครื่องมือ

3.4.1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น

3.4.1.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพะ ที่ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีผลต่อผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น

3.4.1.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา และเสนอแนะ

3.4.1.4 นำแบบสอบถามมาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.4.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสำหรับการวิจัยครั้งนี้ไปทดสอบหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ดังนี้

3.4.2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามด้านสำนวนภาษาและการใช้ข้อความคำถาม โดยปรึกษาคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาตามแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวของที่ใช้เป็นกรอบในงานวิจัย

3.4.2.2 การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วนำไปทดลองใช้ (Pretest) กลับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรที่จะทำการศึกษาวิจัย จำนวน 30 ชุด หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) ซึ่งได้ใช้วิธีการหาความสอดคล้องภายใน โดยในส่วนความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยใช้สูตร IOC : index of Consistency ตามวิธีของ Rovinelli and Hambleton โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 = ถ้าแน่ใจว่าคำถามที่วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามได้ตรงตามวัตถุประสงค์

-1 = ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

R แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

แล้วนำข้อคำถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่มีผลการประเมินตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป มาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยค่า IOC

3.4.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ปรากฏผล ได้ค่า 0.871

3.4.2.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมจากเอกสารและ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล และสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น เอกสารวิชาการ บทความข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจงแบบสอบถามโดยได้เตรียมคำถามในลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยการกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ใช้การอธิบายเชิงพรรณนาความจากการแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยนำกระบวนการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสามารถให้เหตุผลในการพรรณนาปรากฏการณ์ที่เหมาะสมกับเรื่อง

3.6.1 วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ จำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสภาพทั่วไป ด้วยค่าสถิติความถี่และร้อยละ

3.6.2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ และเปรียบเทียบความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก	ให้	4 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง	ให้	3 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย	ให้	2 คะแนน
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยมาก	ให้	1 คะแนน

3.6.3 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยที่ได้จากการคำนวณใช้เกณฑ์ในการจัดระดับ ดังนี้

5.00 – 4.20	มากที่สุด
4.19 – 3.40	มาก
3.39 – 2.60	ปานกลาง
2.59 – 1.80	น้อย
1.79 – 1.00	น้อยที่สุด

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.7.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเลี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ว่ามีจำนวนเท่าใดจากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

จากสูตร

1. การหาค่าความถี่ (Frequency) โดยมีสูตร ดังนี้

สูตร $f = \frac{1}{T}$

เมื่อ T = การเกิดขึ้นแต่ละครั้ง

2. การหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยมีสูตร ดังนี้

สูตร $P = \frac{f}{n} \times 100$

เมื่อ P = ร้อยละ

f = ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n = จำนวนความถี่ทั้งหมด

3. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยมีสูตร ดังนี้

สูตร $\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum fx$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีสูตร ดังนี้

สูตร $S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{n} - \left[\frac{\sum fx}{n}\right]^2}$

เมื่อ S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

$\sum fx^2$ = ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่ กับคะแนนแต่ละจำนวนที่ยกกำลังสอง

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.7.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ

3.7.2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระจากการ สถิติที่ใช้ T-test เพื่อทดสอบเพศ (บุญชม ศรีสะอาด, 2532)

3.7.2.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ สถิติที่ใช้ F-test ในการทดสอบ กรณีพบความแตกต่างของการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD

สูตร $LSD = t_{\infty}\sqrt{MS_W \frac{n_1 + n_2}{n_1 n_2}}$

LSD = Least Significant Difference

t = การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

MS_W = ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนภายในกลุ่ม

n_1 , n_2 = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.7.3 ข้อเสนอแนะของประชาชน นำมาวิเคราะห์เนื้อหา และพรรณนาความ

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รวบรวมจากแบบสอบถามที่ได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน นำมาทำการวิเคราะห์และนำเสนอตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

MS แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)

Df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

SS แทน ผลรวมกำลังสอง (Sun of Squares)

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t-distribution)

F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-distribution)

Sig. แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)

* แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.1-4.6

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	221	55.8
หญิง	175	44.2
รวม	**396**	**100**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน เป็นชาย 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 และเป็นหญิง 175 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ 18-27 ปี	72	18.2
อายุ 28-37 ปี	109	27.5
อายุ 38-47 ปี	124	31.3
อายุ 48-57 ปี	54	13.6
อายุ 58 ปีขึ้นไป	37	9.3
รวม	**396**	**100**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน มีอายุระหว่าง 38-47 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 อายุระหว่าง 28-37 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 อายุระหว่าง 18-27 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 อายุระหว่าง 48-57 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 และ 58 ปีขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	139	35.1
สมรส	171	43.2
หม้าย/หย่าร้าง	55	13.9
แยกกันอยู่	31	7.8
รวม	**396**	**100**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน มีสถานภาพสมรส จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 สถานะโสด 139 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1 สถานะหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 และแยกกันอยู่ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	16	4.0
มัธยมศึกษา	84	21.2
อนุปริญญา	106	26.8
ปริญญาตรี	136	34.3
สูงกว่าปริญญาตรี	46	11.6
ไม่ได้ศึกษา	8	2.0
รวม	**396**	**100**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 การศึกษา ปวส./อนุปริญญา จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 การศึกษา มัธยม/ปวช. จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ประถม 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และไม่ได้ศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	44	11.1
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	108	27.3
พนักงานเอกชน/ลูกจ้าง	92	23.2
รับจ้างทั่วไป	82	20.7
เกษตรกร	9	2.3
นักเรียน/นักศึกษา	61	15.4
อื่น ๆ	-	-
รวม	**396**	**100**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน ประกอบอาชีพ ค้าขาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 อาชีพพนักงานเอกชน/ลูกจ้าง จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 รับจ้างทั่วไป จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 และ เกษตรกร จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	5.3
10,001 – 20,000 บาท	141	35.6
20,001 – 30,000 บาท	156	39.4
30,001 – 40,000 บาท	52	13.1
มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป	26	6.6
รวม	**396**	**100**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 ระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 รายได้ 30,001-40,000 บาท จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 มากกว่า 40,000 บาทขึ้นไป จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 และ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.7-4.10

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ โดยรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	แปลผล	อันดับ
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	2.84	ปานกลาง	2
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.45	มาก	1
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	2.83	ปานกลาง	3
รวม	**3.04**	**ปานกลาง**	

จากตารางที่ 4.7 แสดงระดับความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.04) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.45) อยู่ในระดับมาก ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}$ = 2.84) และด้าน การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ($\bar{X}$ = 2.83) อยู่ในระดับ ปานกลาง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. การติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทางหนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ	2.28	1.09	น้อย
2. การติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ หรือผ่านทางสังคมออนไลน์ เช่น ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก	3.36	1.24	ปานกลาง
3. การพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองกับผู้อื่นเสมอ	2.96	1.11	ปานกลาง

4. การชักชวนให้ผู้อื่นสนใจกิจกรรมทางการเมืองและติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง	2.12	0.80	น้อย
5. การมีความกระตือรือร้นในการติดตามข่าวสารทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	2.79	1.09	ปานกลาง
6. การได้นำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง	2.76	1.05	ปานกลาง
7. การพูดคุย ติดตามการทำงานวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของสมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ท่านเลือกมาในการพัฒนาท้องถิ่น	3.21	1.24	ปานกลาง
8. องค์กรส่วนท้องถิ่นได้แจ้งข่าวสารการทำงานให้ท่านทราบ	2.83	1.12	ปานกลาง
9. ความสนใจติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดเก็บภาษี รายได้ หรือโครงการต่าง ๆ เป็นต้น	2.93	1.06	ปานกลาง
10. การพูดคุยกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในแขวงหรือเขตหมู่บ้านของตน	3.15	1.22	ปานกลาง
ระดับการมีส่วนร่วมฯ	**2.84**	**1.10**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมฯ มาก 1 ข้อ ปานกลาง 8 ข้อ ระดับน้อย 1 ข้อ โดยระดับความถี่ที่ว่า ข้อ 2. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ หรือผ่านทางสังคมออนไลน์ เช่น ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก ($\bar{X}$ = 3.36) รองลงมาคือ ระดับการมีส่วนร่วมฯ ปาน

กลาง ข้อ 7 ท่านพูดคุย ติดตามการทำงาน วิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของสมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ท่านเลือกมาในการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.21) ข้อ 10 ท่านได้พูดคุยกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในแขวงหรือเขตหมู่บ้านของตน ($\bar{X}$ = 3.36) ข้อ 3 ท่านพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองกับผู้อื่นเสมอ (($\bar{X}$ = 2.96) ข้อ 9 ท่านมีความสนใจติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดเก็บภาษี รายได้ หรือโครงการต่าง ๆ เป็นต้น ($\bar{X}$ = 2.93) ข้อ 8 องค์กรส่วนท้องถิ่นได้แจ้งข่าวสารการทำงานให้ท่านทราบ ($\bar{X}$ = 2.83) ข้อ 5 ท่านมีความกระตือรือร้นในการติดตามข่าวสารทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ($\bar{X}$ = 2.79) ข้อ 6 ท่านได้นำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง ($\bar{X}$ = 2.76) ข้อ 1 ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทางหนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ ($\bar{X}$ = 2.28) และระดับการมีส่วนร่วมฯ น้อย ข้อ 4. ท่านชักชวนให้ผู้อื่นสนใจกิจกรรมทางการเมืองและติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ($\bar{X}$ = 2.12)

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
11. การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกครั้งเมื่อมีโอกาส	3.74	1.09	มาก
12. การเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชน	4.10	0.74	มาก
13. ผู้นำชุมชน หรือผู้สมัครมีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิในทางการเมืองของท่าน	3.31	1.11	ปานกลาง
14. การตัดสินใจลงคะแนนให้ผู้สมัครที่ท่านพอใจได้อย่างอิสระ	4.18	0.71	มาก

15. การให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ประวัติภูมิหลัง และครอบครัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ	3.43	1.20	มาก
16. การตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยยึดอุดมการณ์ของผู้ลงสมัครเป็นสำคัญ มากกว่าความเป็นพรรคพวก หรือคนชักนำ	3.37	1.14	ปานกลาง
17. การตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยคำนึงถึงตัวผู้สมัครมากกว่ากลุ่มทางการเมือง (พรรคที่ผู้สมัครสังกัด)	3.00	1.28	ปานกลาง
18.การสัญญาว่าจะทำประโยชน์ให้กับชุมชน มีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิในทางการเมืองของท่าน	4.27	0.79	มากที่สุด
19. การชักชวนเพื่อนบ้านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	2.71	1.12	ปานกลาง
20.การประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	2.35	0.96	น้อย
ระดับการมีส่วนร่วมฯ	**3.45**	**1.10**	**มาก**

จากตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = 3.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ และระดับน้อย 1 ข้อ โดยระดับความถี่ที่ว่า ข้อ 18 การสัญญาว่าจะทำประโยชน์ให้กับชุมชน มีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิในทางการเมืองของท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.27) รองลงมาคือระดับการมีส่วนร่วมฯ มาก ได้แก่ ข้อ 14 ท่านตัดสินใจลงคะแนนให้ผู้สมัครที่ท่านพอใจได้อย่างอิสระ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.18) ข้อ 12

การเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชน ($\bar{X}$ = 4.10) ข้อ 11 ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ($\bar{X}$ = 3.74) ข้อ 15 ท่านให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ ประวัติภูมิหลัง และครอบครัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.43) ระดับการมีส่วนร่วม ปานกลาง ได้แก่ ข้อ 16 ท่านตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยยึดอุดมการณ์ของผู้ลงสมัครเป็นสำคัญ มากกว่าความเป็นพรรคพวก หรือคนชักนำ ($\bar{X}$ = 3.37) ข้อ 13 ผู้นำชุมชน หรือผู้สมัครมีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิในทางการเมืองของท่าน ($\bar{X}$ = 3.31) ข้อ 17 ท่านตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงตัวผู้สมัครมากกว่ากลุ่มทางการเมือง (พรรคที่ผู้สมัครสังกัด) ($\bar{X}$ = 3.00) ข้อ 19 ท่านได้ชักชวนเพื่อนบ้านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ($\bar{X}$ = 2.71) และ ระดับการมีส่วนร่วมฯ น้อย ข้อ 20 ท่านประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.35)

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
21. การมีบทบาททางการเมือง เช่น การไปเลือกตั้ง การฟังปราศรัยของนักการเมือง ท่านมักเข้าร่วมอยู่เสมอ	3.71	0.82	มาก
22. การร่วมรณรงค์การสนับสนุนให้ผู้คนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	2.74	1.04	ปานกลาง
23. การแจ้งข้อมูลเรื่องการทุจริตของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1.77	0.96	น้อยที่สุด
24. การเข้าร่วมเสนอความต้องการของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่าน	3.25	1.28	ปานกลาง

25. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม	3.07	1.30	ปานกลาง
26. การเข้าร่วมลงชื่อขับไล่การทำงานของนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติหากท่านเห็นด้วยว่าไม่สุจริตหรือไม่เป็นไปตามที่แจ้งไว้	3.77	0.89	มาก
27. การบริจาคเงินหรือร่วมกิจกรรมระดมทุนเข้าพรรคการเมืองหรือกลุ่มสมาชิก	2.41	0.95	น้อย
28. การร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานท้องถิ่นของท่าน	2.41	0.98	น้อย
29. การช่วยเหลือหรือการสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	3.21	1.24	ปานกลาง
30. การมีโอกาสและการเงินในการสมัครรับเลือกตั้งการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของตนเองในอนาคต	1.99	0.82	น้อย
ระดับการมีส่วนร่วมฯ	**2.83**	**1.03**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ ระดับน้อย 3 ข้อ และระดับน้อยที่สุด 1 ข้อ โดยระดับการมีส่วนร่วมฯ มาก ได้แก่ ข้อ 26 ท่านจะเข้าร่วมลงชื่อขับไล่การทำงานของนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติหากท่านเห็นด้วยว่าไม่สุจริต หรือไม่เป็นไปตามที่แจ้งไว้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย($\bar{X}$ = 3.77) รองลงมาคือ ข้อ 21 หากท่านมีโอกาส ท่านจะเข้าไปมีบทบาททางการเมือง เช่น การไปเลือกตั้ง การฟังปราศรัยของนักการเมือง ท่านมักเข้าร่วมอยู่เสมอ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.71) ระดับการมีส่วนร่วมฯ ปานกลาง ได้แก่ ข้อ 24 ท่านได้เข้าร่วมเสนอความต้องการของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่าน ($\bar{X}$ = 3.25) ข้อ 29 ท่านเคยให้การช่วยเหลือหรือการสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 3.21) ข้อ 25 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X}$ = 3.07) ข้อ 22 ท่านร่วมรณรงค์การสนับสนุนให้

ผู้คนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}$ = 2.74) ระดับการมีส่วนร่วมฯ น้อย ได้แก่ ข้อ 27 ท่านบริจาคเงินหรือร่วมกิจกรรมระดมทุนเข้าพรรคการเมืองหรือกลุ่มสมาชิก ($\bar{X}$ = 2.41) ข้อ 28 ท่านร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานท้องถิ่นของท่าน ($\bar{X}$ = 2.41) ข้อ 30 ท่านคิดว่าในอนาคต หากมีโอกาสและความพร้อมทางการเงิน ท่านจะสมัครรับเลือกตั้งในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของตนเอง ($\bar{X}$ = 1.99) และ ระดับการมีส่วนร่วมฯ น้อยที่สุดคือ ข้อ 23 ท่านแจ้งข้อมูลเรื่องการทุจริตของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}$ = 1.77)

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สมมติฐานข้อ 1 ประชาชนที่มีเพศ ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	2.83	0.39	2.85	0.31	-742	0.47
2. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.45	0.33	3.44	0.32	0.18	0.86
3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	2.92	0.35	2.73	0.29	5.73	0.00*
รวม	**3.06**	**0.21**	**3.01**	**0.17**	**2.93**	**0.00***

*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามเพศ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายข้อพบว่า ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มี

ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ มากกว่าเพศหญิง ส่วนด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อ 2 ประชาชนที่มีอายุ ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	**SS**	**DF**	**MS**	**F**	**Sig**
ระหว่างกลุ่ม	0.37	4	0.09	2.43	0.05*
ภายในกลุ่ม	14.78	391	0.04		
รวม	**15.15**	**395**			

*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามอายุ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

อายุ	$\bar{x}$	18-27 ปี	28-37 ปี	38-47 ปี	48-57 ปี	58 ปีขึ้นไป
		2.89	**2.85**	**2.82**	**2.87**	**2.66**
18-27 ปี	2.89				-	0.24*
28-37 ปี	2.85					-
38-47 ปี	2.82					
48-57 ปี	2.87					
58 ปีขึ้นไป	2.66					

*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.13 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-27 ปี แตกต่างจากประชาชนที่มีอายุระหว่าง 58 ปีขึ้นไป นอกนั้นไม่พบความแตกต่างรายคู่

สมมติฐานข้อ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.12	3	0.01	0.16	0.92
ภายในกลุ่ม	15.13	392	0.04		
รวม	**15.15**	**395**			

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	**SS**	**DF**	**MS**	**F**	**Sig**
ระหว่างกลุ่ม	0.62	5	0.12	3.30	0.01*
ภายในกลุ่ม	14.53	390	0.04		
รวม	**15.15**	**395**			

*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามอายุเป็นรายคู่

การศึกษา	$\bar{x}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	ไม่ได้ศึกษา
		3.01	2.96	3.09	3.03	3.04	3.11
ประถมศึกษา	3.01	-	0.02	0.08	0.02	0.03	1.10
มัธยมศึกษา	2.96		-	0.11*	0.04	0.06	0.13
อนุปริญญา	3.09			-	0.06	0.04	0.02
ปริญญาตรี	3.03				-	0.01	0.08
สูงกว่าปริญญาตรี	3.04					-	0.07
ไม่ได้ศึกษา	3.11						-

*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.16 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของอายุ โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 คู่ คือ ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีส่วนร่วมทางการเมืองฯ แตกต่างกัน กับประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นอกนั้นไม่พบความแตกต่างรายคู่

สมมติฐานข้อ 5 ประชาชนที่มีอาชีพ ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.54	5	0.11	2.91	0.01*
ภายในกลุ่ม	14.61	390	0.04		
รวม	**15.15**	**395**			

*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามอาชีพ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

อาชีพ	$\bar{x}$	รับราชการ	ค้าขาย	เอกชน	รับจ้าง	เกษตรกร	นักเรียน
		3.09	3.07	3.03	2.99	3.08	3.03
รับราชการ	3.09		-	.22*	.25*	.33	.19
ค้าขาย	3.07			-	.08	.17	.02
เอกชน	3.03				-	.11	.04
รับจ้าง	2.99					-	.07
เกษตรกร	3.08						-
นักเรียน	3.03						

*มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4.18 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของอาชีพ โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 2 คู่ คือ ประชาชนที่ทำงานรับราชการ มีส่วนร่วมทางการเมืองฯ แตกต่างกับประชาชนที่ ทำงานเอกชน/ลูกจ้าง และ ประชาชนที่ทำงานรับราชการมีความแตกต่างกับประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างฯ นอกนั้นไม่พบความแตกต่างรายคู่

สมมติฐานข้อ 6 ประชาชนที่มีรายได้ ที่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.22	4	0.55	1.43	0.22
ภายในกลุ่ม	14.93	391	0.04		
รวม	**15.15**	**395**			

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ จำแนกตามรายได้ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตารางที่ 4.20-4.22

ตารางที่ 4.20 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ลำดับ	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรมีการจัดทำบอร์ด หรือป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารตามแหล่งชุมชนให้มากกว่านี้ หรืออยู่ในจุดที่ประชาชนสามารถมองเห็นได้ง่าย	13
2	องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรแสดงผลงานให้ประชาชนได้ถึงการดำเนินการโครงการต่าง ๆ ที่ได้ทำ และควรเปิดเผยงบประมาณที่ได้ดำเนินการไป	5

จากตารางที่ 4.20 การให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองฯ มีผู้ตอบข้อคิดเห็นจำนวน 18 ความคิดเห็น เมื่อพิจารณาแล้วแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ 1 ประชาชนเห็นควรมีการจัดทำบอร์ด หรือป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสารตามแหล่งชุมชนให้มากกว่านี้ หรืออยู่ในจุดที่ประชาชนสามารถมองเห็นได้ง่าย จำนวน 13 ความคิดเห็น และ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นควรแสดงผลงานให้ประชาชนได้ถึงการดำเนินการโครงการต่าง ๆ ที่ได้ทำ และควรเปิดเผยงบประมาณที่ได้ดำเนินการไป จำนวน 5 ความคิดเห็น

ตารางที่ 4.21 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

ลำดับ	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิ์ให้มากขึ้น	21
2	ควรมีเวทีเพื่อให้ประชาชนได้รับฟังนโยบายของผู้สมัคร และให้ผู้สมัครได้มาปราศรัยอย่างเท่าเทียมกัน	6

จากตารางที่ 4.21 การให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง มีผู้ตอบข้อคิดเห็นจำนวน 27 ความคิดเห็น เมื่อพิจารณาแล้วแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิ์ให้มากขึ้น จำนวน 21 ความคิดเห็น และควรมีเวทีเพื่อให้ประชาชนได้รับฟังนโยบายของผู้สมัคร และให้ผู้สมัครได้มาปราศรัยอย่างเท่าเทียมกัน จำนวน 6 ความคิดเห็น

ตารางที่ 4.22 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ลำดับ	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรให้ประชาชนเข้าสังเกตการณ์การเลือกตั้งและการนับคะแนนเพื่อความเป็นธรรม	18
2	ควรให้ประชาชนเข้ารับรู้การดำเนินการของหน่วยงานอย่างตรงไปตรงมา	13
3	ควรมีการจัดประชาคม หรือโครงการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เคลื่อนที่เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและพบปะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน	11
4	ควรมีการส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรม หรือโครงการเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	7
5	ผู้นำท้องถิ่นควรเข้ามาดูแลไม่ให้เกิดการซื้อสิทธิ์ขายเสียง	2

จากตารางที่ 4.21 การให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีผู้ตอบข้อคิดเห็นจำนวน 54 ความคิดเห็น เมื่อพิจารณาแล้วแบ่งได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ควรให้ประชาชนเข้าสังเกตการณ์การเลือกตั้งและการนับคะแนนเพื่อความเป็นธรรม จำนวน 18 ความคิดเห็น รองลงมาคือ ควรให้ประชาชนเข้ารับรู้การดำเนินการของหน่วยงานอย่างตรงไปตรงมา จำนวน 13 ความคิดเห็น ควรมีการจัดประชาคม หรือโครงการขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เคลื่อนที่เพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและพบปะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน จำนวน 11 ความคิดเห็น ควรมีการส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรม หรือโครงการเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 7 ความคิดเห็น และ ผู้นำท้องถิ่นควรเข้ามาดูแลไม่ให้เกิดการซื้อสิทธิ์ขายเสียง จำนวน 2 ความคิดเห็น

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ และศึกษาข้อเสนอแนะ และแนวทางของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารงานท้องถิ่นฯ จำนวน 396 คน โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติค่า Pearson Correlation และค่า Sig หาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรายคู่ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง โดยส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 38-47 มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพค้าขาย และมีรายได้ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นฯ อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.45 รองลงมาคือ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.84 และ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.83 เมื่อแยกพิจารณารายด้าน สรุปข้อมูลได้ดังนี้

1) ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ และระดับน้อย 1 ข้อ โดยระดับความถี่ที่ว่า การสัญญาว่าจะทำประโยชน์ให้กับชุมชน มีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิในทางการเมืองของท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาคือ ท่านตัดสินใจ

ลงคะแนนให้ผู้สมัครที่ท่านพอใจได้อย่างอิสระ ค่าเฉลี่ย 4.18 และ ระดับความถี่ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ค่าเฉลี่ย 2.71

2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่อยู่ที่ 2.84 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก 1 ข้อ ปานกลาง 8 ข้อ ระดับน้อย 1 ข้อ โดยระดับความถี่ที่ว่า ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ หรือผ่านทางสังคมออนไลน์ เช่น ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.36 รองลงมาคือ ท่านพูดคุย ติดตามการทำงาน วิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของสมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ท่านเลือกมาในการพัฒนาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.21 และ ท่านชักชวนให้ผู้อื่นสนใจกิจกรรมทางการเมืองและติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 2.13

3) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ ระดับน้อย 3 ข้อ และระดับน้อยที่สุด 1 ข้อ โดยระดับความถี่ที่ว่า ท่านจะเข้าร่วมลงชื่อขับไล่การทำงานของนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติหากท่านเห็นด้วยว่าไม่สุจริต หรือไม่เป็นไปตามที่แจ้งไว้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.77 รองลงมาคือ หากท่านมีโอกาส ท่านจะเข้าไปมีบทบาททางการเมือง เช่น การไปเลือกตั้ง การฟังปราศรัยของนักการเมือง ท่านมักเข้าร่วมอยู่เสมอ ค่าเฉลี่ย 3.71 และ ระดับความถี่ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านแจ้งข้อมูลเรื่องการทุจริตของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ค่าเฉลี่ย 1.77

5.1.3 ผลการวิเคราะห์สมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

5.1.3.1 จำแนกตามเพศพบว่า ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

5.1.3.2 จำแนกตามอายุ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายข้อพบว่า ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบ 1 คู่ คือคู่ ระหว่างอายุ 18-27ปี มากกว่า อายุ 58 ปีขึ้นไป

5.1.3.3 จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.1.3.4 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายข้อพบว่า ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 1 คือคู่ กลุ่มอนุปริญญา มีส่วนร่วมทางการเมืองฯ มากกว่า กลุ่มมัธยมศึกษา

5.1.3.5 จำแนกตามอาชีพ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายข้อพบว่า ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2 คือคู่ กลุ่มรับราชการ มีส่วนร่วมทางการเมืองฯ มากกว่า ทำงานเอกชน/ลูกจ้าง และ รับราชการกับ มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า รับจ้างฯ

5.1.3.6 จำแนกตามรายได้ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.2.1 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในเรื่องประเด็นด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ที่เป็นเช่นนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนส่วนใหญ่อาจไม่ได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองมากนัก ไม่ได้มีการพูดคุยหรือได้รับข่าวสารทางการเมืองมากเท่าที่ควรจึงทำให้การติดตามข่าวสารต่าง ๆ การติดต่อประสานงานกับท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีน้อย เมื่อพบเหตุ หรือประสบเหตุการณ์ทุจริต หรือการบริหารงานไม่ถูกต้องจึงไม่รู้ว่าต้องดำเนินการอย่างไร รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกำหนดนโยบายการบริหารงานท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าได้เลือกให้บุคคลเข้ามาทำหน้าที่แทนแล้ว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ จันทรา กมลโรจน์ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ อยู่ในระดับปานกลาง ธนากร ใสโศก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม และ พระมหาทัศพงษ์ ชยเมธี (กลิ่นศรีสุข) (2563) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ที่พบว่าจากการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าอาจเป็นเพราะประชาชนมีความตื่นตัวในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งมากขึ้น เพราะเห็นว่าเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชนในการเลือกผู้แทนเข้าไปบริหารองค์กรแทนประชาชน ประชาชนมีอิสระในการเลือกผู้แทน เลือกผู้แทนที่มีภูมิหลัง และประวัติครอบครัวที่ดี ยึดอุดมการณ์ของผู้สมัคร และยึดถือการทำประโยชน์แก่ชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรา กมลโรจน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านที่มีระดับมากได้แก่ ด้านการไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง และ วีระพนธ์ ยิ้มเจริญ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การติดตามข่าวสารของประชาชนในยุคปัจจุบัน เป็นการติดตามข่าวสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็น วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ มากกว่าผ่านทางหนังสือพิมพ์หรือวารสาร ซึ่งหากเป็นประชาชนที่มีอายุมากอาจยังติดตามจากสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งข่าวสารจะมีความล่าช้ามากกว่า รวมถึงเศรษฐกิจที่ไม่ดี ทำให้ประชาชนมุ่งทำมาหากิน มากกว่าการติดตามข่าวสาร หรือโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่นที่ดำเนินการ ทำให้ขาดการติดตามหรือการวิจารณ์การทำงานของสมาชิกองค์กรในการบริหารท้องถิ่น ซึ่งการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ จันทรา กมลโรจน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านที่มีระดับปานกลางได้แก่ ด้านการติดตามรับฟัง หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และพงษ์พัต วัฒนพงศ์ศิริ, สุรีย์พร สลัลสี, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเทศบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การติดตามการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปได้อยาก การดำเนินการต่าง ๆ จึงตรวจสอบการทำงานได้อยากเช่นกัน รวมถึงประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย หรือนำเสนอโครงการให้ตรงต่อความต้องการหรือการดำเนินชีวิตของคนที่อยู่ในท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด และประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความคิดที่จะรับสมัครเข้าไปบริหารงานขององค์กรของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ นภัส เล็กเจริญ. (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

เพศ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน โดยเพศชาย มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนส่วนใหญ่ในแขวงบางขุนเทียน ผู้ชายอาจให้ความสำคัญทางการเมืองมากกว่าผู้หญิง สอดคล้องกับ จันทรา กมลโรจน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เพศ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ เบ็ญจวรรณ จามน้อยพรหม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พบว่า เพศ ที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อายุ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะประชาชนในแขวงบางขุนเทียนอายุเฉลี่ยอยู่ในวัยเรียน และวัยทำงาน ซึ่งให้สภาพการเมืองของประเทศในปัจจุบัน และการเมืองในท้องถิ่น เป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตและอนาคตของท้องถิ่น ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-27 ปี หรือที่ยังอยู่ในวัยรุ่นโดยส่วนใหญ่ต้องการความเท่าเทียมและเป็นธรรม ตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบได้ คำนึงถึงตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง ซึ่งแตกต่างกับประชาชนที่มีอายุมาก ซึ่งอาจยึดติดกับพรรคการเมือง หรือความคุ้นชินกับครอบครัวของผู้สมัครมากกว่า การเลือกผู้สมัครที่เป็นบุคคลหน้าใหม่ ประสบการณ์น้อย สอดคล้องกับ จันทรา กมลโรจน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า อายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นภัส เล็กเจริญ. (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง พบว่า อายุ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

สถานภาพสมรส แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ สถานภาพสมรสไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ เพราะนโยบาย หรือโครงการส่วนใหญ่ จะมีผลต่อส่วนรวมมากกว่ารายบุคคล สถานภาพจึงไม่ใช่ตัวแปรสำคัญในการสร้างความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมือง สอดคล้องกับนภัส เล็กเจริญ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง พบว่า สถานภาพสมรส ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาทำให้ความคิดเห็นและความเข้าใจในเรื่องนโยบายหรือทางการเมืองแตกต่างกัน ยิ่งมีการศึกษามากเท่าไร ยิ่งให้ความสำคัญต่อการเลือกผู้แทนเข้าไปบริหารงาน และนโยบายในการบริหารมากขึ้น การเลือกหรือแนวโน้มว่าจะเลือกบุคคลเดิมในการเลือกตั้งครั้งต่อไปก็ยิ่งแตกต่างกัน การศึกษาจึงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทั้งในด้านทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม สอดคล้องกับ จันทรา กมลโรจน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์กรบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ พงษ์พัต วัฒนพงศ์ศิริ, สุรีย์พร สลัลสี, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเทศบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า พบว่า การศึกษา ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

อาชีพ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า อาชีพของประชาชนเป็นตัวกำหนดสถานภาพทางสังคมในกรระทำหลายอย่าง เช่น รับราชการ หรือ เป็นพนักงานเอกชนหรือลูกจ้าง ก็จะให้ความสำคัญกับนโยบายที่สนับสนุนให้มีความมั่นคง หรือความโปร่งใสในการดำเนินการ พร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม และมีจิตอาสาในการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ ส่วนผู้มีอาชีพไม่แน่นอนหรืออาชีพที่ต้องทำงานเพื่อแลกค่าจ้างรายวัน ก็จะเข้าร่วม หรือสนับสนุนนโยบายหรือโครงการที่สนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมต่าง ๆ เช่น การแจกฟรีและทั่วถึง แต่อาจไม่มีความกระตือรือร้นในการตรวจสอบการบริหารหรือหรือการทำงานขององค์การส่วนท้องถิ่นมากนัก อาชีพที่แตกต่างกันจะมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ นภัส เล็กเจริญ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง พบว่า อาชีพ ที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

รายได้ แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า รายได้มาก หรือน้อยไม่ได้ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารหรือนโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นนโยบายที่ให้ประโยชน์แก่ส่วนร่วม ไม่ได้ให้ประโยชน์รายบุคคล ไม่สามารถที่จะเพิ่มหรือลดรายได้ของประชาชน แต่เป็นการบริหารงานให้สังคม หรือสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นให้ดีขึ้น หากจะมีผลการมีผลต่อการค้าขายในพื้นที่ ความสวยงาม ความสะดวกสบาย และคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับ ธนากร ใสโศก (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตองค์การ

บริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม จากการศึกษาพบว่า อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนฯ

5.3 ข้อเสนอแนะ

1.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง ควรพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสในส่วนร่วมของการเมืองท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น โดยต้องมีการรณรงค์ ให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ให้ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายรายด้าน มีดังนี้

การติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นการชัดชวนให้ผู้อื่นสนใจกิจกรรมทางการเมืองและการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรประชาสัมพันธ์นโยบายการทำงาน ผลการทำงาน ผลการประมูล หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่แสดงถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ให้ประชาชนได้รับทราบ โดยอาจทำเป็นบอร์ดติดประกาศในเขตชุมชนที่ประชาชนสามารถดูได้ หรือทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน

การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเลือกผู้แทนเข้ามาบริหารงานท้องถิ่น รวมถึงการเลือกตั้งระดับประเทศด้วย

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การแจ้งเรื่องทุจริตการเข้ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยมาก ควรทำแบบสอบถามประชาวิจารณ์เพื่อรับฟังหรือรับข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นของประชาชนที่มาติดต่อราชการ ร่วมถึงเปิดช่องทางให้ประชาชนได้แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และรักษาความลับของผู้แจ้งอย่างเคร่งครัด

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้มีโอกาสเสนอแนะความคิดเห็นเห็น หรือมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย โครงการต่าง ๆ

1.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ต่อให้เกิดความสำเร็จหรือปัจจัยที่ต่อให้เกิดความล้มเหลวในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ควรทำการวิจัยหัวข้อในการวิจัยที่มีความน่าสนใจเพิ่มเติม เช่น บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

1) ข้อมูลปฐมภูมิ

-

2) ข้อมูลทุติยภูมิ

2.1 หนังสือทั่วไป

กิ่งกาญจน์ สำรวนเย็น. (2552). *เชื่อนปากมูนกับผลกระทบด้านสิทธิทางเศรษฐกิจและสิทธิทางสังคม , ภายใต้โครงการเชื่อนปากมูนกับสิทธิมนุษยชน : เครือข่ายชาวบ้านอนุรักษ์กลุ่มน้ำ.* ทุนวิจัยองค์กร แตร์ เด ชอม.

เกษม อุทยานิน. (2516). *รัฐศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกวิทย์ พวงงาม.(2552). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักและมิติใหม่ในอนาคต.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.

จรูญ สุภาพ (2514). *หลักรัฐศาสตร์.* กรุงเทพหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

จันทนา สุทธิจารี (2544). *การมีส่วนของประชาชน การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน.* กรุงเทพฯ : วี.เจ พริ้นติ่ง.

ฉัตรระวี ปริสุทธิญาณ. (2552). *เคล็ดลับการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น บทเรียนจากรางวัลพระปกเกล้า.* กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

ชูศักดิ์ เที่ยงตรง. (2518). *การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย.* กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิฆเนศพริ้นท์ติ้ง เซ็นเตอร์จำกัด.

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2546). *การบริหารการพัฒนา ความหมาย เนื้อหา แนวทางและปัญหา. (พิมพ์ครั้งที่ 13.)* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539). *จิตวิทยาการเมือง.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทะนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ. (2534). *การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ.* กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์

ทิพาพร พิมพิสุทธิ์. (2521). *พัฒนาการเมือง.* กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรณานุกรม (ต่อ)

2.1 หนังสือทั่วไป

นรนิติ เศรษฐบุตร .(2544). *สารานุกรมการทางการเมือง.* กรุงเทพฯ : ดรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2552). *กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม.* เชียงใหม่ : มูลนิธิไฮน์ริด เบิลล์ สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.

ประหยัด หงส์ทองคำ. (2553). *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ : พีระพัฒนา.

พฤทธิสาณ ชุมพล, ม.ร.ว.(2547). ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมนึก ปัญญาสิงห์. (2542). *การทำงานแบบมีส่วนร่วม.* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมบัติ ธำรงวงศ์ (2538). *การเมือง : แนวความคิดทางการพัฒนา.* กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

สมบัติ ธำรงวงศ์ (2554). *นโยบายสาธารณะ : แนวคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ.* กรุงเทพมหานคร : สถาบันฯบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สถิต นิยมญาติ. (2524). *สังคมวิทยาการเมือง.* กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2541). *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุจิต บุญบงการ (2537). *การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชนย.* นนทบุรี : เอส.อาร์. พริ้นติ้งแมสโปรดักส์.

เสกสรร ประเสริฐกุล (2548). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์.

อุทัย หิรัญโต (2523). *การปกครองท้องถิ่น.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

2.2 ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์

กิตติ คันธา. (2536). *การมีส่วนร่วมของคณักรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชนบท* ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

จันทรา กมลโรจน์ (2560). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสง่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด,* วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชรินทร ประสมสุข. (2560). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเกษตรกรในเขตพื้นที่อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี.* รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชิด นิลพานิชและกุลธน ธนาพงศธร. (2532). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท.* ในเอกสารสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบลหมู่บ้าน (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ฤทัยรัตน์ กากิ่ง. (2543). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษากรณีเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ.* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ธนากร ใสโศก. (2560). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนภิบาล อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม.* วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นภัส เล็กเจริญ. (2562). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี.* วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองการปกครอง , บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

เบ็ญจวรรณ จามน้อยพรหม. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร.* วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสกลนคร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

2.2 ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์ (ต่อ)

พงษ์พัต วัฒนพงศ์ศิริ, สุรีย์พร สลัลสี. (2563). การ*มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเทศบางบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ*. วรสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมกราคม-เมษายน 2563.

พระมหาทัศพงษ์ ชยเมธี (กลิ่นศรีสุข). (2563). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ.* วิทยานิพนธ์ ปริยญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิพัฒน์ มนัสเสวี. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนองตองพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่.* การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

โพธิ์คิน ขวาอุ่นหล้า, ดร.ปัทมา จรูญโรจน์ ณ อยุธยา. (2563). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ.* วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต, รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

มยุรี ถนอมสุข. (2554). *รายงานการศึกษาวิจัยการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตภาควิชาพลศึกษาและกีฬา* คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์. นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

มานิตย์ อินผง (2550). *พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวไทยภู : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน.* วิทยานิพนธ์ สาขารัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วีระพนธ์ ยิ้มเจริญ. (2561**).** *การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน แขวงลำปลาทิว เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวรรณี คงทอง. (2536). การ*มีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนชุมชนในท้องที่อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง.* วิทยานิพนธ์ วศ.ม.(วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

2.3 บทความในวารสาร

พรรณธิดา เหล่าวงค์ศักดิ์. (2545*). ปัญหาและทางเลือกของการพัฒนาชนบทไทย.* วารสารร่มไทรทอง, 12(1). 9-12.

ภาษาอังกฤษ

Books

Almond and Davis, Vervba**.** (1972). *Particpation in America Political Democracy and Social Equality.* New York : Harper and Row.

Milbrath, Laster. W.and M.L Goal. (1977). *Political Particpation : How and Why Do People GetInvolved in Politices.* (2 cd) Chicago : Rand Mcnally.

Yamane, Taro. (1973). *Statistic An Introductory Analysis*. (3 ed). New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1) รองศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สุกิจ ชัยมุขสิก

วุฒิการศึกษา : Ph.D (Philosophy) Banaras Hindu University,India.
: M.A. (Political Science) Mahatma Gandhi Kashividypith, India.
: B.A. (Hons) (Political Science) Banaras Hindu University, Indai.

ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2) ดร.เกษฎา ผาทอง

วุฒิการศึกษา : ร.ด. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
: พธ.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
: พธ.บ.(ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
: ร.บ.(ทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3) ดร.อารดา ฉิมมากูร

วุฒิการศึกษา : รป.ด.รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
: วท.ม.การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
: ศศ.บ.ภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏราชนครินทร์

ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๔๗

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๙๓ **วันที่** ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร รศ.ดร.สุกิจ ชัยมุสิก

ด้วย พระวุฒิชัย ญาณชโย (เกศภิญโญมณี) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๑๓๑๐๑๒๐๐๙ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต นักศึกษาของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารส่วนท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร The effect of public political participation to local administration in Bang Khun Thian Subdistrict, Chom Thong District,Bangkok."

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนสารนิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ)
รองอธิการบดี
รักษาการแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์

๑ กพ. ๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๔๗

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๙๓ **วันที่** ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.เกษฎา ผาทอง

ด้วย พระวุฒิชัย ญาณชโย (เกศภิญโญมณี) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๑๓๑๐๑๒๐๐๙ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต นักศึกษาของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารส่วนท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร The effect of public political participation to local administration in Bang Khun Thian Subdistrict, Chom Thong District,Bangkok."

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนสารนิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ)
รองอธิการบดี
รักษาการแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ (บัณฑิตศึกษา) โทร. ๑๑๔๗

ที่ อว ๗๙๐๘/ว๐๐๙๓ **วันที่** ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร ดร.อารดา ฉิมมากูร

ด้วย พระวุฒิชัย ญาณชโย (เกศภิญโญมณี) เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๑๓๑๐๑๒๐๐๙ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต นักศึกษาของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ได้รับอนุมัติหัวข้อสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารส่วนท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร The effect of public political participation to local administration in Bang Khun Thian Subdistrict, Chom Thong District,Bangkok."

ในการนี้ คณะสังคมศาสตร์ จึงเจริญพรมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC) แก่นักศึกษาเพื่อการเก็บข้อมูลงานเขียนสารนิพนธ์ต่อไป ซึ่งกำหนดวันและเวลาในการดำเนินการนั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเองในภายหลังอีกครั้ง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะเป็นพระคุณยิ่ง

(พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ)
รองอธิการบดี
รักษาการแทนคณบดีคณะสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ

(ดร.อารดา ฉิมมากูร)

ผู้เชี่ยวชาญตรวจ

เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาขนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น

ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum$ R)	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (ICO) ขอแบบสอบถาม

เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาขนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น

ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum$ R)	IOC = $\frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง						
1	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
2	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
3	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
4	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
5	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
6	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
7	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
8	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
9	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้
10	+1	+1	+1	3	1.00	นำไปใช้ได้

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	84.77	183.28	.13	.87
A2	83.53	173.15	.43	.87
A3	84.70	172.97	.57	.86
A4	84.90	173.61	.54	.86
A5	84.30	177.66	.39	.87
A6	83.93	169.78	.63	.86
A7	84.17	176.21	.47	.87
A8	84.80	178.78	.40	.87
A9	84.33	180.09	.36	.87
A10	84.80	172.85	.61	.86
B1	83.57	173.56	.44	.86
B2	82.90	182.57	.30	.87
B3	83.83	177.18	.28	.87
B4	82.67	186.71	.07	.87
B5	83.50	180.53	.32	.87
B6	83.57	175.29	.41	.87
B7	84.17	190.90	.43	.87
B8	83.67	176.30	.34	.87
B9	84.57	177.84	.39	.87
B10	84.67	175.82	.45	.87
C1	84.23	173.43	.39	.87
C2	84.10	170.23	.59	.86
C3	84.73	168.89	.62	.86
C4	84.33	169.26	.65	.86
C5	84.33	169.95	.65	.86
C6	84.00	181.66	.22	.87
C7	85.30	176.49	.58	.86
C8	84.63	183.14	.23	.87

C9	84.63	179.76	.27	.87
C10	85.23	178.88	.35	.87

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลจริงของท่าน

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

   ( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ

   ( ) 18 - 27 ปี ( ) 28 – 37 ปี

   ( ) 38 – 47 ปี ( ) 48 – 57 ปี

   ( ) 58 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

   ( ) โสด ( ) สมรส

   ( ) หม้าย/หย่าร้าง ( ) แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

   ( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยมศึกษา

   ( ) อนุปริญญา ( ) ปริญญาตรี

   ( ) สูงกว่าปริญญาตรี ( ) ไม่ได้ศึกษา

5. อาชีพ

   ( ) รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ ( ) ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

   ( ) พนักงานเอกชน/ลูกจ้าง ( ) รับจ้างทั่วไป

   ( ) เกษตรกร ( ) นักเรียน/นักศึกษา

   ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ .....)

6. รายได้

( ) ต่ำกว่า 10,000 บาท ( ) 10,001 – 20,000 บาท

( ) 20,001 – 30,000 บาท ( ) 30,001 – 40,000 บาท

( ) มากกว่า 40,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นใน แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง คำถามนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารส่วนท้องถิ่น ในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ว่าที่ผ่านมาอยู่ระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่านที่เกิดขึ้นจริง เพียง 1 ช่องเท่านั้น โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก

3 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย

1 คะแนน หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร	**ระดับความคิดเห็น**				
	มากที่สุด	**มาก**	**ปานกลาง**	**น้อย**	**น้อยที่สุด**
การติดตามข่าวสารทางการเมือง					
1. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทางหนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ					
2. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ หรือผ่านทางสังคมออนไลน์ เช่น ทวิตเตอร์ เฟสบุ๊ก					

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. ท่านพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองกับผู้อื่นเสมอ					
4. ท่านชักชวนให้ผู้อื่นสนใจกิจกรรมทางการเมืองและติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง					
5. ท่านมีความกระตือรือร้นในการติดตามข่าวสารทางการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					
6. ท่านได้นำข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง					
7. ท่านพูดคุย ติดตามการทำงาน วิพากษ์วิจารณ์ การทำงานของสมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ท่านเลือกมาในการพัฒนาท้องถิ่น					
8. องค์กรส่วนท้องถิ่นได้แจ้งข่าวสารการทำงานให้ท่านทราบ					
9. ท่านมีความสนใจติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดเก็บภาษี รายได้ หรือโครงการต่าง ๆ เป็นต้น					
10. ท่านได้พูดคุยกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในแขวงหรือเขตหมู่บ้านของตน					

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
11. ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกครั้งเมื่อมีโอกาส					
12. การเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของประชาชน					
13. ผู้นำชุมชน หรือผู้สมัครมีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิในทางการเมืองของท่าน					
14. ท่านตัดสินใจลงคะแนนให้ผู้สมัครที่ท่านพอใจได้อย่างอิสระ					
15. ท่านให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ ประวัติภูมิหลัง และครอบครัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นส่วนช่วยในการตัดสินใจ					
16. ท่านตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยยึดอุดมการณ์ของผู้ลงสมัครเป็นสำคัญ มากกว่าความเป็นพรรคพวก หรือคนชักนำ					
17. ท่านตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงตัวผู้สมัครมากกว่ากลุ่มทางการเมือง (พรรคที่ผู้สมัครสังกัด)					
18.การสัญญาว่าจะทำประโยชน์ให้กับชุมชน มีอิทธิพลต่อการใช้สิทธิในทางการเมืองของท่าน					
19. ท่านได้ชักชวนเพื่อนบ้านไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					
20. ท่านประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในแขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	มากที่สุด	น้อย	มากที่สุด
การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง					
21. หากท่านมีโอกาส ท่านจะเข้าไปมีบทบาททางการเมือง เช่น การไปเลือกตั้ง การฟังปราศรัยของนักการเมือง ท่านมักเข้าร่วมอยู่เสมอ					
22. ท่านร่วมรณรงค์การสนับสนุนให้ผู้คนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
23. ท่านแจ้งข้อมูลเรื่องการทุจริตของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
24. ท่านได้เข้าร่วมเสนอความต้องการของประชาชนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่าน					
25. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม					
26. ท่านจะเข้าร่วมลงชื่อขับไล่การทำงานของนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติหากท่านเห็นด้วยว่าไม่สุจริต หรือไม่เป็นไปตามที่แจ้งไว้					
27. ท่านบริจาคเงินหรือร่วมกิจกรรมระดมทุนเข้าพรรคการเมืองหรือกลุ่มสมาชิก					
28. ท่านร่วมกำหนดนโยบายในการบริหารงานท้องถิ่นของท่าน					
29. ท่านเคยให้การช่วยเหลือหรือการสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองเพื่อพัฒนาท้องถิ่น					
30. ท่านคิดว่าในอนาคต หากมีโอกาสและความพร้อมทางการเงิน ท่านจะสมัครรับ					

เลือกตั้งในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของตนเอง					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารท้องถิ่น แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

1. **การติดตามข่าวสารทางการเมือง**

   .....

   .....

   .....

   .....

2. **การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง**

   .....

   .....

   .....

   .....

3. **การเข้าร่วมกิจการทางการเมือง**

   .....

   .....

   .....

   .....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล : พระวุฒิชัย ญาณชโย (เกศภิญโญมณี)

วัน เดือน ปีเกิด : 18 มีนาคม 2540

ที่อยู่ปัจจุบัน : 2 วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เขตพระนคร แขวงวัดราชบพิธ กรุงเทพมหานคร 10200

การศึกษา

พ.ศ. 2561 : บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร